

The background of the image is a photograph of the Statue of Liberty in New York City at night. The statue is the central focus, with its right arm raised holding a torch and its left arm holding a tablet. The city skyline, including several skyscrapers, is visible in the background, illuminated with lights. The overall color palette is dominated by blue and purple tones, suggesting a night scene.

АЛЕКС БОЛДИН

**МОЯТ ПРИЯТЕЛ
ОТ БРОНКС**

АЛЕКС БОЛДИН
МОЯТ ПРИЯТЕЛ ОТ БРОНКС

chitanka.info

*На моите приятели,
които потърсиха щастieto и късмета далеч от
Родината!*

КЪМ ЧИТАТЕЛЯ

Когато завършвах последния си разказ от тоя сборник, „Роксина“, с болка си зададох въпроса: „Какво кара човек да напусне Родината, своите близки и своя улегнал живот?“.

За някои това е страхът за собствения им живот, но за повечето е невъзможността да съществуват физически в държавата, която наричат Родина. Кой ли би оставил дом и близки ако му се предоставяха нормални условия за живот?

Тези дни прочетох някъде в медиите, че на всеки осем минути емигрира един българин. Това е страшен факт, който не говори добре за цялата ни управляваща държавна система. Дали някога тая ситуация ще се промени, не зная, но много ми се иска това да стане и България отново да се превърне в едно привлекателно място за живеене, както да кажем Швеция, Франция или САЩ. Желая го най-искрено!

Този сборник е за тях, за онези мои сънародници, които терзае и в които не изтлява копнежа по родния дом.

Авторът

МОЯТ ПРИЯТЕЛ ОТ БРОНКС

От времето на седемдесетте години имам много мили спомени. Дали защото бях много млад и безгрижен или времето си беше такова на растеж и новини. Руснаците пускаха в орбита космонавти, англичаните бълваха музикални състави. Американците пък произвеждаха както космонавти, така и състави, и понеже новината си е новина и не можеше да се скрие, ние младите първи я научавахме.

Имах един куп приятели, все любители на модната по онова време музика. По тайни сбирки се слушаше Битълс и Дийп Пърпъл. От Югославия се внасяха контрабандно плочите на Пинк Флойд и Юрая Хийп. Излезе и модата на диското, а с него и откачената вълна от почитатели на Бони Ем.

Имаше едно момче в квартала на братовчеда. Те живееха до реката. Баща му току-що се бе върнал от Либия и беше донесъл така търсените долари. Та това момче, братовчеда го наричаше „Дребния“, ни събираше у тях, изваждаше някой албум на Пърпъл и го пускаше на грамофона. Да, плочите и грамофоните още бяха единственото сигурно техническо средство за музикално озвучаване. Моя милост като по-предприемчив, отгладува две-три заплати и си купи първия ролков магнетофон „Унитра“ в махалата.

Ако сте виждали тези първи вносни полски магнетофони, ще се чудите защо и как сме се захласвали по тях. Работата е там, че ние не се захласвахме толкова по техниката, колкото по онова, което тя възпроизвеждаше, а то беше, казано на тийнейджърски език, „супермодерно“ и „суперзападно“.

С Дребния ходехме редовно на съботните дискотеки. Бяхме цяла тълпа от буйни момчета. Аз бях най-възрастния и по тая причина водех и черпех останалите с кола и фъстъци в малките барчета на дискотеките. Полуоглушали от усилвателните уредби танцувахме и крещяхме на дансинга замайващото „О, йе-е-е!“.

В неделните дни пък с въдиците правехме набези към язовира. Кога хванем, кога не хванем риба, важното е да идем и да се навикаме

на воля. След туй пак вкупом тръгнахме през билото на Веслец за лозето на Дребния.

Баща му беше спретнал китна вила с малка беседка отпред. Беше едър и работлив човек. Щом ни видеше, изправяше се и викнеше: „Хайде момци, че боба изстина!“. Сипваше на всеки по една паничка ароматен пържен боб и докато ние лапахме ни разказваше за Либия. От жегата и пясъка там си бе увредил зрението. Бяха му направили някаква операция и едва виждаше с едното око. Въпреки всичко бе много жизнерадостен мъж.

Много обичаше сина си, тоест Дребния. За него бе готов да даде живота си, може би поради това, че му бе единствената мъжка рожба. Угаждаше му всякак, с лакомства, с удоволствия, с всичко.

Така съм го запомнил, беше едър и силен, мъж като скала.

После дойде демокрацията, тоест онова, което обърна социалния строй в някаква вакханалия, където не се знаеше кой пие и кой плаща. Тя обърна и много съдби.

Дребният току-що беше завършил гимназия и родителите му се чудеха къде ще продължи да учи. Искаха от детето им да излезе нещо по-добро. Той обаче нехаеше и не искаше да учи. Харесваше му да работи хамалска работа. Това свое желание обявяваше на всеослушание и караше родителите си да тръпнат от безсъние и нерви. Като си помисля сега, той въобще нямаше желание за нищо, защото бе много глезен и имаше всичко дадено на готово. Така е със самотните деца на родители.

Веднъж баща му ми звънна и ме покани на гости. Целта веднага ми стана ясна. Трябваше да придумам сина му да запише нещо да учи. Моето положение също беше неясно. Имах висше образование, но нямах диплома. Въпреки всичко положих върховни усилия да убедя Дребния да учи. Той май повече мен слушаше, отколкото родителите си. Изтъкнах му всички екстри и фаталности на това да имаш, или да нямаш диплома.

Накрая се съгласи и замина за Плевен. Там завърши полувисш институт за начални учители. През есента на 91-ва започна и работа в една от градските прогимназии. Не го влечеше обаче. Музиката му беше, както и на мен, в кръвта. Някой му беше пуснал мухата, че в Америка ще стане много богат и велик. Беше се хванал на тая въдица и работеше усилено за емиграция.

През пролетта на 92-ра се видяхме случайно на улицата. „Заминавам след една седмица!“ — му бяха думите.

Не можех да повярвам, Дребния и Америка. „Няма майтап! Всичко е уредено. Там ще ме чака човек. Намерил ми е и работа. Тук не ми се стои. Гадно е. Много е гадно!“ „Ами вашите какво казват?“ — попитах настойчиво. „Кой ги слуша тях!“ — отсече Дребния и ми подаде ръка за сбогуване. „Поне научи някоя и друга английска дума тук, за да свикнеш по-бързо с езика. Иначе ще те подхвърлят и мачкат, та ще се сбъркаш.“ „Като ида ще го уча! Сега не ми се занимава!“ — това бяха последните му думи, преди да се разделим.

След няколко седмици ми казаха, че е заминал. Минаха много години. Нямах никаква вест от него. Никой от бившата тайфа не знаеше как е и къде е. Беше се обадил на родителите си, че никога няма да се върне обратно. Тук било ад. Въпреки всичко аз го помнех и търсех начин да се чуем или свържем. Каквото и да опивах, не вървеше.

Дойде времето на интернет. Купих си компютър, свързах се с интернет, а с това и започнах да търся начин да се чуем или видим. Нищо не ставаше! Никой не знаеше нищо за него.

След десетина години срещнах баща му. Попитах го, а той малко тъжно, малко бодро ми спомена, че сина му е бил в негърския квартал на Ню Йорк — Бронкс. Работел по покривите с негри и се скапвал от работа. Дори получил херния, която не смеел да оперира, за да не загуби работата си. „Ще замина да му помогна за някой и друг месец. После ще се върна, а ще го убедя и той да се върне заедно с мен.“ Така си мислеше тогава горкият човек.

След още две години отново се засякохме. Беше случайно. Заразпитвах го за Дребния. „Не е добре“ — каза. — „Не иска да се връща пък и вече не може. Неговото положение е такова, че ако си дойде няма да може да се върне обратно. Станал е шеф на малка бригада от негри. Вече не работи, а командва. Има си и детенце, момиченце. То не може да говори български. Жена ми ще го вземе за през лятото тук при нас, за да го научи. Тия дни пак заминавам, тоя път за по-дълго.“

Изпратих много поздравии до Дребния по баща му. Той едва не се просълзи. „Сбърка си живота моя син! Сбърка го и мисля, че няма връщане назад.“

Минаха още четири години. Един ден братовчедът се обади и притеснен ми каза: „Абе, знаеш ли, че на Дребния баща му е получил инфаркт в Ню Йорк? Ще си дойде тук, за да го оперират, иначе умира. Пресилил се е да помага на сина си. Ти го знаеш какъв е як, но там работата сигурно е доста тежка“.

Малко след това го видях на улицата. Водеше го жена му. Устните му бяха посинели, едва дишаше. „Оперираха ме“ — каза. „В клиниката на Чирков. Засега съм добре, но прескочих трапа. Сина ми си остана сам, там далече без баща и без майка.“ „Ами жена ти? Тя е тук и е добре, ще ти помага.“ „Ами! Не виждаш ли? Едната гърда ѝ я няма! Рак! Колко ще живеем двамата не е ясно. Ясно е другото, че е жалко да го родиш, да го отгледаш, да го изучиш, а когато имаш нужда от него — го няма.“

Стана ми много тъжно за тези хора. Виждах цялата им болка, физическа и психическа, но не можех да им помогна. Тоя път го нямаше Дребния да го склоня да се върне.

Животът ме завъртя така, че позабравих онези събития. Късно през есента на миналата година ми се обади една позната с тъжната новина. Починала е майката на оня твой приятел дето наричате Дребния. Станало е внезапно, починала е в съня си, вероятно инфаркт. Много притеснения изтърпя женицата. Как ще издържи баща му не зная. Той от няколко месеца е на легло и тя го обслужваше. Мини да го видиш някой ден. Мъчи се човекът, съседка му купува хляба и млякото.

Не намерих време да ида, просто така се случи.

Десетина дни по-късно ми се обади пак същата позната. „Починал е и баща му. Не е издържал загубата на съпругата си. Сега Дребния наистина е сам на тоя свят. Нали нямаше братя и сестри?“ Отговорих утвърдително. Същата вечер, след работа минах към тях. Прозорецът им тъмнееше. До жилищната им кооперация има една стара черква. На входната врата бяха залепени два нови некролога с техните образи. Бяха един до друг. Дребния не беше намерил възможност да дойде нито за едното, нито за другото погребение. Бяха му казали, но не дошъл. Влязох в черква и запалих две свещици за двамата му родители. Около свещника нямаше никой друг. Пророних една сълза за него пък и за мен, или моите стари спомени.

Така е, всичко свършва с добро или лошо. Спомням си и притчата за децата и родителите и си мисля пак за оня мой приятел, който влачи тежките асфалтови рула по покривите на нийоркските небостъргачи. Как ли се чувства? Дали си мисли за тях?

Преди два дни ми звънна братовчедът. Беше се преселил в София. Там беше намерил работа, защото тук в нашия провинциален град, нямаше.

— Имаш ли на компютъра си Скайпе програма? — ме попита.

— Имам, защо?

— Ами потърси името (...). Това е името на приятелката на Дребния. Попитай за него и той ще ти се обади. Снощи говорихме почти час. Няма да можеш да го познаеш, братовчед.

— Добре, благодаря ти!

Още вечерта набрах записаното име и позвъних. Получих незабавен отговор. Включих камерата и го видях. Видях Дребния след 18 години пауза. Беше олисял, зъбите му бяха изпопадали. Говореше бързо, на пресекулки. От време на време триеше челото си с кърпа. Зарадва се. Образът обаче беше лош. Едва се разбирахме. Някой заговори зад гърба му. Беше жена. Той ѝ викна да млъкне. Сетне продължихме разговора.

Чух много горчивина и много осмислени истини от устата на моя приятел. Той кълнеше Америка. Обвиняваше я за много злини, едната от които беше лъжата, че там е рая на света. Говореше с много тъга и за музикалната си страст. Показа ми цяла библиотека с музикални дискове от любими състави. И в Америка бе продължавал да се интересува от музика, но за какво му е била? Съжалявал за България, за родителите си, за съдбата си.

Попитах го защо си трие челото. Да не му е горещо? От настинката е било. Мъчел го грип, който още не му е минал. Дори се съмнявал за пневмония, но сега се лекувал... с водка.

Връзката започна да се разпада. Трябваше да свършваме. Вече нямаше проблем да се чуваме. Интернетът даваше тая възможност. Въпреки че компютъра не е бил негов той успял да се научи да борави с него, просто хей така за забавление, както някога се учеше да пуска моя магнетофон. Помнеше и родната си реч, макар и да не бе успял да научи дъщеря си на нея.

Вечерта беше паднала. Там някъде, седем часа назад, в някакво старо жилище на Бронкс — негърския квартал на Ню Йорк — един смазан от работа мой приятел се мъчеше да осмисли живота си. Беше говорил с мен и бе получил, макар и за кратко, светлия лъч на надеждата, лъчът на спомените и на топлата българска реч.

Не мога да кажа, че бях радостен, по-скоро бях замислен за безмилостните ходове на съдбата, за нейната жестока хватка, за това как при някои е благосклонна, а при други зла съдница. Има една надежда обаче. Всеки, макар за кратко, получава шанса да я управлява. Би успял напълно, ако мисли трезво с ум и находчивост.

БОРЕЦЪТ

Оставаха пет минути до тръгване на мотрисата за Мездра. Пред отворената врата се суетяха двама възрастни. Бабата питаше дали това е влакът, за който чака, а възрастния господин ѝ отговаряше гръмогласно, че е той, но защо ли бил гарирани на друг коловоз?

Обърнаха се към мен за потвърждение. Кимнах им с глава, че това е същият влак и двамата, успокоени се качиха и заеха места в почти празния вагон.

— Може ли да седна до вас? — ме попита господина. — Тъкмо ще си приказваме до Мездра.

— Може! Защо не? — отговорих и се сместих, за да му направя място.

Тези стари руски мотриси пътуваха вече 35 години по нашите железопътни линии. Те са така износени и разнебитени, че едва ли биха изкарвали още една петилетка в движение. Насрещните седалки бяха съвсем близо една до друга и побираха числом и словом четири човека. Така че с възрастния господин се оказахме съвсем лице срещу лице.

Беше облечен спортно, в зелен анцуг и хубаво новичко лятно яке. На главата му се мъдреше ново елегантно лятно бомбе. Този човек ми привлече вниманието, когато започна да прехвърля от един плик в друг цяла купчина от кутии с лекарства. Те бяха толкова много и така различни, че на човек гледайки ги, мигом се явява мисълта за болници и за аптеки.

— За Вас ли е всичко това? Много лекарства пиете?

— За мен и за жена ми. Много са наистина, но няма начин. Вижте! — и той разгърна горните ревери на ризата си. — Преди година ме оперираха от сърце. Имал съм „блок на сърцето“. Смениха ми едната клапа. Сложиха животинска и сега съм добре.

— Късмет сте имали. Тези операции са много тежки и рисковани.

— В клиниката на Чирков ме оперираха. Не самият Чирков, а един от неговите екипи. Попаднах на лекар — бивш борец. Като чу, че и аз съм ветеран в този спорт, ме успокои. „Ще живееш!“ — каза — „И по-добре ще бъдеш! Само че трябва да се пазиш, да не се преуморяваш, да позабравиш мотиката“. — Къде ти! Като минаха пет месеца и аз пак си започнах моята. Лея бетон, зидам, бутам колички. На село е така, работа и само работа!

— Пазете се, че много сте претеглили, а и виждам, че не сте в първа младост.

— На седемдесет и седем съм! Като ме гледаш дали ще ми ги дадеш, а? — заговори ми добродушно на „ти“ човека. Трябваше и аз да сменя обръщението.

Гледах го удивен. Имаше вид на човек почти на моята възраст, а се оказа, че е седемнайсет години по-стар.

— Това е от спорта. Двайсет и една години бях активен спортист. Положил съм основите на врачанския отбор по борба. Беше през петдесет и шеста, когато започнахме, тъкмо излязох от казармата. Познаваш ли Пиронков? Не? С него бяхме двамата. За нас се говореше в цяла България. Трудно ни побеждаваха. След това учих ВИФ и заминах за Горубсо. И там създадох отбор по борба. Когато се запознахме и оженихме с жена ми, нямаше къде да живеем. Ние сме от Кунино, след Роман, нали го знаеш? Бяха трудни години. Не се намираха лесно квартири, а камо ли да си купиш жилище. Обикаляхме от град на град докато се устроихме най-сетне в Плевен. Така беше.

— Колко плати за операцията на сърцето?

— Нищо! Ако искаш ми вярвай! Не знам как стана, но не ми искаха никакви пари. Мина някак по едни фондове за бивши спортисти. Когато свърши ги попитах: „Колко време ми давате живот?“. „Ами петнайсет-двайсет, ако се пазиш и не се преуморяваш.“

— Можеш да изкараш и до деветдесет с твоята физика.

— Колкото е рекъл господ. Не злоупотребявам с алкохол и с цигари, само дето обичам да си хапвам. Това ми е останало от спортния живот. Той кара човек на ядене. Когато ме оперираха имаше още двама като мен. Те умряха. Единият имаше диабет, а другия просто така, не си издържа човека. Аз на третия ден станах и започнах да нося на болните вода и ядене. Чудеха ми се.

— Да! Наистина е за чудене...

— Имам и гастрит и колит. Когато ме подготвиха за операция се поплаках от стомаха, а те веднага се стъписаха. „Какво, сега стомах ли ще режем, или от сърце?“ Но издържах.

— Ама как си ги събрал толкова болести бе, човек?

— Това, болестта на стомаха и колита ми е от лакомия. Като се бориш и огладняваш. А пък на двацет и пет години се яде на поразия. По петдесет и две кебапчета съм изяждал, знаеш ли какво е това? Коремът ми се подуе, та ще се спуга. Натискам го, а то ме кара да повърна. И мляко с ориз. Много го обичах пустото. По двацет и шест купички мляко с ориз наръсено с канела изяждах наведнъж.

— Е, тогава няма да се оплакваш от стомах. Ял си неразумно...

— Така беше. А окото...

Той свали тъмните си очила и видях, че зеницата на дясното му око е побеляло от перде.

— За това око ми дадоха втора група за инвалидност и сега пътувам безплатно по железниците.

— Защо не го оперираш и него?

— Няма да бъде както със сърцето. Искат ми седемстотин лева за операцията. От къде ще ги взема, с тая малка пенсия... Едва си покривам разходите за лекарствата за сърце. Над сто лева давам за тях. Глаукомата не се лекува. Ще го оперирам и пак ще се яви. Гадна е тая болест. Пък и за кога. Колко ли още ще живея?

— Е, ще е по-добре да виждаш и с двете очи.

— Няма смисъл. И така ще си мина.

— Един старец от наше село живя до 106 години. Още го помня. Питам го веднъж: „Как живееш, та нямаш никакви болести?“. „Живял съм по пещерите. Синът и снахата се настаниха в апартамента във Враца. На село къщичката ми рухна, а аз като няма къде, се заселих в една пещера над горната махала. Ядях само къпини, гъби, дренки, каквото падне. Нямах месо, само мляко от двете козички и това е.“

— Та така. Сега сме свикнали всеки ден да ядем месо. Ако спра лекарствата ще умра. Има едно от тях за разреждане на кръвта. Казаха ми да го пия цял живот, иначе ме чака инфаркт. Пих го известно време пък като видях, че не стигат пари за ядене го спрях. И както виждаш още съм жив. Важен е духа, момче. Нямах ли дух, няма и живот за тебе. Духът на човека прави всичко. Той го крепи, той му дава ищаха за живот и му помага да решава проблемите.

— Като стана въпрос за Кунино, искам да те питам, познаваш ли оня големия поет, който навремето живееше във Враца. Много го хвалеха. Стиховете му се печатаха по всички вестници и списания преди трийсетина години.

— Че как да не го познавам? Приятели сме. От време на време си идва на село. Почина детето му и се измести да живее в София. Нещо е закъсал с коленете, операции, операции, но е жив. Жена му обаче се помина, миналата година. Има три дъщери, но си живее сам. Не му е леко.

— Поздрави го от мен. Навремето живеехме във Враца на квартира врата до врата.

— Разбира се, че ще го поздравя. Как ти е името?

— Боян се казвам, Боян Димитров. Не зная дали ме помни, защото тогава бях дете, момчурляк на десетина години.

— Помни те. Той много помни. Добре, ще го поздравя. А кой набор си? Аха! Че ти си ми син бе, момче! Цяло едно поколение ни дели. Ех, как бързо отлетяха годините. Като стана въпрос за оня поет, да се похваля, че и аз пиша стихове. Не са много добри и литературно издържани, но пиша. Писането ми помага да мисля трезво, развива ми ума. Ето виж! Тези две тетрадки са пълни с мои стихове. На едната съм си лепнал фотография от младостта. Виж ме какъв съм бил на трийсет години.

Погледнах фотографията и се удивих на левента, който беше на нея. Красив, млад мъж гледаше бойко и ведро към обектива на фотоапарата. Отдолу под снимката пишеше с красиви ръкописни букви „Иван Бояджиев“.

— Иван ли ти е името, Бояджиев?...

— Да! Иван, бачо Иван Бореца. Иван — борчето, така ме наричаха приятелите. А това е жена ми...

— Красавица е! Добре си я подбирал.

— Да, ама животът си отмина... Да са живи и здрави синовете ми...

Влакът приближаваше Мездра. Трябваше да слизаме. На моя спътник му предстоеше чакане на другия, за Червен бряг.

— Има цял час до пристигането на твоя влак, бай Иване. Виж, времето се разваля. Май ще вали. След Преображение природата се обръща към есента.

— Нека вали! Има нужда от влага тая земя. След тия горещини всичко изпосъхна. Трябва да напои доматиите, лозите, иначе какво ще ядем и пием зимата? А за влака... какво ми е работа, ще чакам. Не бързам за никъде. Ще се разходя до пазара, ще купя малко домати, че моите не са още добре узрели, ще пийна една боза и влака ще дойде.

— Жив и здрав бъди, бай Иване! Не се преуморявай и ще доживееш годините на оня столетник от твоето село.

— Чул те господ, момче! Живо-здрavo и на теб, както казвате вие, врачаните.

Дадох му път от уважение, за да слезе пръв. Сега изправен, той изглеждаше много по-едър и висок. Тялото му все още излъчваше гъвкавост и сила. Имаше елегантната, горда стойка на човек, който си знае цената. Модерните му италиански слънчеви очила внушаваха стил и ведрост. Светлозеленият анцуг с трико̀лорна лента на кантовете беше почти нов, сякаш току-що купен от луксозен спортен магазин. Човекът очевидно държеше на външния си вид. Стъпи на последното стъпало на вагона и с подскок се приземи на перона.

Беше един твърд и жизнерадостен български спортист от близкото минало, който животът, въпреки болестите, още не бе успял да пречупи.

ИВАНОВДЕН

Назначиха ги по едно и също време. Вероятно по някаква прищявка на съдбата, защото в железниците не назначаваха току-така, особено в тия времена на безработица и икономическа криза.

Електротехникът Иван Пенчев беше снажно и яко четиридесетинагодишно момче. Казвам момче, защото наистина имаше вид на момче, с късо подстригана коса и с винаги малко учуден поглед. Движенията му — бавни и плавни — излъчваха увереност и спокойствие. Леко накуцваше с левия крак, последствие от миналогодишна операция на коляното.

Механикът пък Иван Енчев беше дребничък, винаги усмихнат пич, леко суетен що се отнася до къдравия му алаброс. Беше интересно да го наблюдаваш как в момент на разговор неволно опипва и натъкмя идеално оформената си къдрава прическа. Това му бе мания. Човек добиваше впечатление, че винаги има нещо за дотъкмяване на четирите кестеняви лимби, виещи се над челото му. Усмихнатото му дребничко лице излъчваше ведрост и превъзходно настроение. Веселият и жизнерадостен нрав май му беше стара родова черта.

И двамата именаци силно уважаваха своите фамилии, тъй като в разговор постоянно се обръщаха един към друг с тях. Това не означаваше, че мразят малките си имена, напротив. Писнеше ли им да си говорят на фамилия, мигом превключваха на популярната дума „адаш“.

Животът го бе доказал, че в повечето случаи еднаквостта на имената сближава хората.

Станаха приятели още от първия ден. Дали защото в тая железничарска среда трудно пускаше корен нов човек, или майтапчийския трудов колектив не допускаше вмешателство и винаги поставяше „под карантина“ всеки новопристигнал индивид.

Така или иначе, бъзикани, поднасяни, майтапени с повод и без повод те намираха отдушник в ежедневните си професионални срещи. Видеха ли се, мигом се разтапяха в усмивки. Започваха да си

подхвърлят духовити думи и майтапи. Разказваха си вицове. Изпадаха в душевната еуфория, която само една специална житейска среда можеше да породя. Видеха ли се, просто не можеха да се разделят. Бяха си извънредно симпатични един на друг и това личеше от пръв поглед.

Наблюдателният трудов колектив не пропусна този интересен момент и го отрази в един смущаващо цветист за мъже прякор. Нарече ги „гаджетата“.

Те естествено не си знаеха прякора, пък и нямаше кой да им го съобщи.

— Енчев, чу ли бе, майка му стара... Между гара Бойчиновци и гара Брусарци е започнало да циркулира из вагоните едно русо същество с прекрасно дупе...

— Сериозно ли бе, Пенчев? И какво прави това русо същество?...

— Ами проверява билетите бе, Енчев...

— Оная ли, дето ме изгони от първа класа бе, Пенчев? Мене да изгони, инженерът с два декара диплома, с успех пет и шейсет по шестобалната система и с безплатна служебна жп карта.

— И мен също изгони бе, Енчев, обаче аз така му се усмихнах, че го накарах да му трепне сърцето. Нали знаеш, че си имам в портмонето една резервна усмивка само за подобни руси същества с кондукторска чанта. Вадя и я показвам. Вместо служебната карта...

— Ама ти и картата ли нямаш навик да показваш? Я покажи как точно му трепна сърцето бе, Пенчев?

— Туп-тап, туп-тап...

— Абе адаш, ти хвалил ли си се за това пред жена си?...

— За кое? За усмивката ли? Пред жена ми?... Шшшт! Тихо! И траверсите имат уши...

И така нататък, и така нататък. Подобен диалог продължаваше до безкрайност или до този момент, когато някой от колектива не им свирнеше с една от онези сини пластмасови свирки, подарени на целия персонал по случай сто и двацет годишнината на БДЖ. В интерес на истината тези свирки свиреха много силно, така силно, сякаш свиреше свирката на стар парен локомотив. Абе дизайнерска конструкция, специално изработена за стар жепейски кокал.

В началото на зимата икономическата криза притегна колективно и трите железопътни фирми. Замириса на безработица и на съкращения. Всяка заплата се харчеше на поразия и като за последно. Парите за разточителство и лукс свършиха като при махане с магическата пръчка на Мистер Сенко. Нямахте пари за принтерна хартия, за работно облекло, за минерална вода и за служебно директорско кафе.

Двата камиона с въглища за отопление с твърдо гориво вероятно щеше да стигне едва до средата на зимата. Газпром и Украинското правителство поставиха ембарго на природния газ за България, а президентът предвеща по телевизията близък апокалипсис. По първите началници от железничарското поделение водеха нескончаеми разговори в столицата. Никой не знаеше какво се крои и какво се мъти.

Все пак, въпреки лошите социални ветрове, около Коледа се заформиха, за кой ли път, традиционните празнични софри и дегустации на всякакви видове домашни вина, ракии и свински деликатеси. Народът, дори и при най-отчайваща ситуация, му бе трудно да повярва на идващото зло, докато то не му се озъбеше директно в лицето. В случая това не стана по традиционния начин, а по един омекотен и фино изпълнен, благодарение на въображението на... абе хайде да разкажа по-подробно...

В ремонтната работилница имаше един индивид, прочут с резбарската си дарба при обработване на дърво и изработване на всякакъв вид псевдостаринни предмети, като хайдушки пищови, битови принадлежности и болярски барбекюта.

Наричаха го Петлето. Вероятно прякорът му се появи от мелодията записана в личния му джиесем. Тя имитираше подплашена, кудкудякаща кокошка, готова да снесе най-специалното яйце в живота си. Петлето беше леко заваян пич. Говореше бързо, майтапчийски и отривисто. Вреше си носа във всичко и навсякъде. Всяко негово творение биваше посрещано с бурни одобрения и поощрения от страна на колектива. Та такава едно творение стана повод за това, да се запомни за век и веков именния ден на г-н Енчев и г-н Пенчев.

Новата година дойде с първия сняг и студ. Синоптиците съобщаваха за люти студове в съседна Румъния и в Кнежа. Кой ли българин е чул за Кнежа? Май само местните жители бяха чули за себе си, защото току-що си бяха пуснали кабелна телевизия, по която се

въртяха безконечни латиносериали, кадри от градския площад и коментари за градския социален живот. При тях бяха измерени най-ниските температури в страната, сякаш Кнежа не бе в България, а, да кажем, в Сибир, забравената провинция на бившия братски Съветски Съюз.

Големият варел в общата зала на работилницата, приспособен като отоплителна печка, беше натъпкан до краен предел с чукуровски въглища. Те се бяха разгорели така, че червенееше не само варела, но и кюнците над него. Двете пейки край него бяха запълнени докрай от преяли и препили през празниците жп труженици. Течаха нескончаеми разговори за истории с новогодишни напивания, убити прасета и старобългарски мезета. Оказа се, че нещо все пак липсваше в тая оживена компания.

— Къде е Петлето бе? — попита някой.

— Хей го там, в дърводелната...

— Какво майстори пък сега?...

— Спомена нещо за Ивановден, ама не се разбра точно какво...

— Голям майстор е това Петле, брей!

— Иде му отръки! Вижте! В тоя сняг е дошъл на работа пак с колелото. Няма ли кой да му спадне гумите бе...

— Остави го! Ако го ядосаме още на Нова година, ще му върви така през цялата година. На такъв творец трябва да се носи кафето в сребърен поднос и да се гледа като писано яйце...

— Чухте ли за „гаджетата“?...

— Готвят си именния ден! Накупили са пиенлък и мезелък за цяла казарма. Ще се събират в новата зала. А нас не канят... Еха-а! Ето за такива пичове трябва специални подаръци...

— Кой ще те кани пък теб...? Нямах вратовръзка, нямах панталон с ръб, нямах лачен чепик... Е-е-е-й човеко, там ще бъдат само отбрани... Адашите май ще бъдат поканени да танцуват танго.

— Само нашият началник се е догодил. И вратовръзка си е приготвил, и панталон с ръб...

— Кой каза, че му е вкиснало виното още през ноември?... Станало било на оцет!

— Ето го бе, ето го...!

— Абе, Петле... Къде се загуби бе? Я покажи какво измайстори?

— Плийз... — протегна Петлето двете си ръце напред... Във всяка от тях се мъдреше едно интересно творение направено от дърво. — Гледайте, но няма да пипате, защото лака още не е засъхнал.

Навалицата зяпна изумено. Всичко живо бе притаило дъх. Това, което виждаха очите им надминаваше всяко човешко въображение.

— Моля за малко внимание! — изпя Петлето. — Това е специалният подарък за „гаджетата“. Пуяка, шофьора на шефа ще го подари! Ама да бъде след официалните подаръци, за да има ефект. Хайде намерете две новички кутии да направим пакетчетата. Трябва да са красиви и луксозни, като за имен ден. Боец, тичай до склада. Там май имаше малки кашончета. Тъкмо ще се поберат в тях. Има и някаква бяла хартия за пакетаж. Донеси два листа, а за украсителни панделки може да свърши работа и бобинажна тел. Помагайте де... Хайде де... Умее ли някой да прави хубави пакети? Ето и червен флумастер за надпис... Нещо съм скаран с техническия шрифт, та ще дам подаръците на Цурко, за да ги надпише. Ама трябва непременно да има „ЧИД“ и „от колектива“...

По новия църковен календар Ивановден се падна на седми януари, тоест един ден след Йордановден. Някъде около обяд адашите изчезнаха от полезрението на жепейския персонал. Началниците знаеха за мероприятиято и си правеха пас относно служебните им задължения. Личният състав състави личен списък с имената на присъстващите и пусна мълвата за индивидуалната легова вноска на всеки бъдещ присъстващ. Две от най-романтичните счетоводителки бяха извозени със служебния син бус, популярен с прозвището „баничарката“, към центъра на града, за да купят подаръци за именниците.

Тоя ден никой не работеше. Темата „Ивановден“ се разискваше безконечно по всички зали, залички и канцеларии. Някой подхвърли, че е бил по-важен ден и от националния празник. Може и да е така. Ама как да не е така, като го е казал народа?!

Лек ефирен снежец се сееше от оловносивото небе. Покриваше постепенно разкаляните улици, тротоари, замръзналите локви и шосейните кръстовища. От полузапушеният комин на Старата жп гара се виеше черен дим, признак за недоизгорели чукуровски въглища. Парното котле отново се беше задръстило. Пълничкият огняр излезе от стаичката на парното целия очернен и с насълзени очи.

— Тоя комин няма ли кой да го отпуши бе, майка му стара!... — Това възклицание не направи никакво съществено впечатление на околните. На кой ли му пукаше сега за комина и котлето? В залата имаше климатик и то съвсем нов. Натиснеш дистанционното и хоп — готово. Помещението става на баня за петнайсет минути. Забраната за ползване на ел. отоплителни уреди през зимния сезон не важеше в случаите като Ивановден и другите специални дни.

В ранния януарски следобед, един по един или в пакет, персоналът започна да се придвижва към мястото на събитието. Още от пръв поглед интериора изглеждаше прекрасно.

Новичките маси бяха подредени във формата на неправилна буква „П“. Целите бяха отрупани с бутилки, чинийки с мезета, чаши и саксии с изкуствени цветя. Климатикът грееше „на шест“.

Двамата именници, пременени като за модно ревю, стояха усмихнати и приемаха поздравления. Г-н Енчев притеснено вдигаше ръка и оправяше по инерция двете къдрави лимби на челото си. Г-н Пенчев гледаше още по-учудено от нормалното. Усмивката му излъчваше леко измъчен оттенък. Големият плазмен телевизор на стената бе настроен на местния чалга канал и дънеше игрив турски кючек. Атмосферата бе повече от задушевна.

Разляха се първите чаши с алкохол. Вдигнаха се първите наздравици. Опитаха се първите резени от твърдата баница, купена от близкия супермаркет. От време на време външната врата се отваряше и заедно с хапещия мраз и облака от сух сняг влизаха и закъснелите поканени.

В един възвишен момент двете романтични счетоводителки подадоха пакетите с подаръците на тяхната шефка. Първата чаша водка не ѝ попречи да изпълни тържественото действие за връчване на подаръците. Тя опита да чукне с вилицата по полуизпразнената чаша, за да прикани множеството към тишина. Очакваният игрив звън обаче не се чу. Чашите бяха изработени от китайски стирофлекс, отличен заместител на стъклото, който и при най-настоятелно чукане не можеше да пропее с желаните звуци. Това я принуди да се изправи. Огледа тържествено всички присъстващи и понеже бе с ръста на баскетболист и с авторитета на римски император, всички се умълчаха.

— Значи колеги!... — Това „значи“ беше дежурната изтъркана фраза на главната счетоводителка. — Днес честваме именния ден на

двамата наши нови колеги. По традиция на такъв ден се подарява не какво да е, а сервиз с чаши за вино. Така че тоя подарък би трябвало значи да ги подтикне към по-активни действия и внимание към така ценното културно растение — винарската лоза. Тя дава оня искрящ и омаен еликсир, за който значи римските императори са говорели с най-висше почитание. Да са живи и здрави и да успеят значи бързо да се адаптират към нашия скромнен трудов колектив. Наздраве!

Тя вдигна чашата с недопитата водка, пресуши я на един дъх и това свещенодействие даде знак на главния инженер да усили звука на телевизора. От екрана струеше буен турски кючек. Малка група едрогърди красавици друсаха бедра и чупеха дупета от кръста надолу с удивителен ентузиазъм. Операторската камера игриво следеше дамските дупета от всякакъв възможен ъгъл. Навалицата в залата и на екрана виеше неистово. Алкохолът беше отворил душите на воля. Уискито и ракията се изливаха щедро в жадните гърла, мезетата бързо свършваха, а след броени мигове бяха зареждани отново.

Някои от пируващите започнаха да набират есемеси с идеята да поздравят именниците. Телевизионният канал позволяваше подобно удоволствие. В един момент неостаряващата сръбска певица Драгана Миркович поде някаква нейна стара и страстна любовна песен. Тя охкаше артистично, пъшкаше сексапилно, а народът свиреше с уста и потропваше с крака.

Никой не видя от къде се промъкна Пуяка. Той носеше във всяка една ръка два красиво направени пакета. Разбута насядалите и се приближи до Ивановците. Залата се умълча. Звукът на телевизора беше изключен. Настана върховият момент за поднасянето на специалния подарък. Любопитството на присъстващите достигна кулминацията си.

С едва сдържана усмивка, Пуяка подаде на всеки именник по един пакет. Речта му беше от няколко думи, защото на горкия човек никога през живота не му се бе налагало да държи реч. Усмехнатите именници поеха подаръците и започнаха свещенодействието по отварянето им.

Първи отвори своята кутия г-н Пенчев. Той надзърна в нея, изгледа околните, подсмръкна и върна подаръка обратно вътре. Никой не видя естеството на съдържанието.

Г-н Енчев на свой ред отвори своята кутия, надзърна вътре, потърси с отчаян поглед Пуяка и също пусна съдържанието вътре. Посегна по навик с лявата ръка към двете къдрави лимби над челото си, побутна ги и понечи да седне.

— Да се покажат! Извадете ги де! Покажете ги! Дайте да ги видим! — носеха се гласове от всичките ъгли на залата.

Ивановците се престашиха и едновременно извадиха своите подаръци. В тоя момент цялата зала гръмна от смях. Смяхът и кикотът се носеше на талази. Ту затихваше, ту отново се извишаваше към високия таван. На някои от смях потекоха чак сълзи.

Двамата смутени мъже държаха в ръце две еднакви вещи. Бяха два дървени фалоса, умело закрепени върху тънки подложки, изрязани във формата на сърце. Около фалосите се мъдреше червен надпис: „ЧИД, Иване! Желаям ти много здраве и любов! От колектива“.

Главният инженер усили звука на телевизора. Кръшният ключек се вихреше до премала.

— Да танцуват! Двамата заедно! — подхвърли някой.

— А-а-а не! — отсече г-н Пенчев. — Само това не!

— Адаш, какво ще кажеш за подаръка? — попита г-н Енчев.

— Бива си го! Я дай да видя... Кой е по-дълъг? — заинтригувано го завъртя г-н Пенчев.

— Какво ще ги мериш? Еднакви са...

— Май не са. Моят е с по-голяма глава.

— Така ти се струва. Моето око, адаш, е битер шублер. Еднакви са до милиметър шъ знаеш...

Внезапно едно разтревожено кудкудякане на подплашена кокошка огласи залата. Преди няколко дни Петлето беше записал тая мелодия в джиесема на г-н Енчев. Разбира се, това си бе по негово лично желание. Сега телефонът звънеше на поразия. Кокошката ту спираше, ту отново подхващаше своето уплашено кудкудякане.

Кикотът в залата стана невероятен. Хората тропаха с крака от луд възторг. Главната счетоводителка с насълзени от смях очи скръсти две ръце пред гърдите си. Така силно се кикотеше, че в един момент очилата ѝ се откъснаха от носа и паднаха в чашата с водка. Романтичните счетоводителки гледаха умно. За тях тая ситуация бе леко казано възмутителна.

Никой не разбра кой беше телефонирал. Вероятно бе някой от залата или извън нея. Единствен Пуяка седеше с невъзмутима физиономия на своя стол. Бе скрил ръка под една розова салфетка и с игриви пръсти натискаше ли натискаше бутоните на служебния си джиесем...

ГОШКО

*Тоя разказ посвещавам на всички мои близки и приятели,
за които Гергьовден е важният им ден.*

От известно време на Стоян му бе много самотно. Жена му бе починала отдавна, още през 2003-та, при операция на сърце. Бяха минали цели седем години и почти бе избледнял споменът за нея. Въпреки всичко идваха моменти на ужасна самота, които по никакъв начин не можеше да преодолее. Ето и сега, погледне тичащ по асфалта гълъб и му заседне буца на гърлото. Чуе детски смях и се вцепени. Пусне си стар любим блус на Карлос Сантана, заплаче китарата и той — хоп, готов е да заплаче заедно с нея. Нерви, нерви, нерви! Чудеше се как да се справи с депресията. Опитваше какво ли не, удряне на сто грама менте ракия от крак на павилиона на Росен, садене на петунии в пластмасови саксии, дишане по съвета на йогите, нелегален риболов в близкия до града язовир. Нищо! Никакъв ефект!

Някой го посъветва да си купи папагалче, което да му чирика и да го буди сутрин преди слънце.

„Дали пък би помогнало?“ — каза си и мигом се затече към магазина за домашни любимци. Той се намираше на две преки от неговата кооперация, досами железопътната линия. Тъкмо отминаваше старата фурна „Арчър“, когато незнайно откъде пътя му пресече едно дребно пиленце. Беше малко, червеничко, крехко, с жълта човчица. То спря, наклони главица към него и го загледа някак учудено. Сякаш Господ му го пращаше. Стоян клекна, протегна ръка, като че ли държеше нещо много ценно в нея, изду устни напред, цъкна с език и проточи:

— Пи, пи, пи... пи-и-и, пи-и-и! Ела, душицата ми, ела!

Пилето първоначално се стъписа, искаше да побегне, но после спря, престраши се и доближи непознатото и интересно същество.

Още крачка-две, достатъчни за Стоян да протегне ръка и да го хване. То изчирика уплашено в ръката му, после затихна и се умълча в очакване на по-нататъшните събития.

„За какво ми е папагалче? Ето, ти си ми нужен! Ще извиняват майчето и стопанинът ти, ама при мен ще си бъдеш много по-добре.“ Погали го нежно по главицата, поотпусна пръсти, за да не го нарани от стискане, и тръгна към дома си.

Погледнато отвсякъде това си беше чиста проба кражба на живо имущество. Тя се наказва най-малко с овикване или с дълга псувня от страна на стопанина. Такъв обаче не се забелязваше наблизко и поради тоя факт кражбата бе узаконена.

Все пак Стоян се отби до магазина за домашни птици. Влезе, разгледа клетките за папагалчетата, избра си една по-голяма и попита продавачката за цената. Тя се оказа негова стара позната, вдовицата на Мито Краставичаря, с който бяха колеги в близкото минало. Погледна го Митовица, съзря пилето в ръката му, ококори очи, зацъка с език, после се усмихна и попита:

— Ами когато порасне кокошката, май ще трябва да смениш клетката, защото няма да може да се обърне в нея. Ами яйцата? И за тях трябва полог. Пък ще трябва и да я разхождаш, защото ще й закърнеят мускулите на краката.

— Абе, зная аз какво да правя. Ти само ми кажи какво да му купя за храна, че то е много малко, а аз опит с пилета нямам.

— Нямаш проблем, Стояне. Ето ти два плика със семенца. Като се свършат, мини пак. А като поотрасне, му купи от магазина тронено жито, каквото ползват за задушница, или смески за прасе. Те, птиците, не пробират и ядат всичко. Веднъж в седмицата му бери райграс, за да кълве и да си доставя витамини. Може и слънчогледови семки да му даваш, но олюпени, за да не му се нарани хранопроводчето. По-рядко хляб, че от него хващат запек. Това е.

— Ясно. Благодаря!

Стоян пъкна пликчетата със семена в джоба, хвана халката на клетката с другата ръка и се запъти към дома.

В хола му имаше едно много слънчево място, току до стенната библиотека, досами вратата на терасата. Направи подходящо закрепване на клетката и постави внимателно пилето вътре. То се отърси енергично, разходи се из интериора, след туй спря, погледна

Стоян и зачирика самотно. Това беше знак за новия му стопанин да приготви закуската.

Той не се поколеба да го стори. Намери една кафеена чинийка, напълни я внимателно с меланжа от семена и я предложи на новото си приятелче. За негово най-голямо учудване то пристъпи смело, огледа импровизираната трапеза и закълва като гладно.

— Ето ти и питието! Засега ще бъде само минерална вода от родопския извор в Девин. По-чисто пиене не мога да ти намеря в момента. Впрочем как ли да те нарека?... Не мога да разбера дали си женско, или мъжко творение... Нека бъде на риск! Ще те нарека с мъжко име. Да бъде, да бъде... — занарежда кръстителят, както е нареждал Бог, когато е създавал света. — Да бъде Гошко!

При тия думи пилето спря да кълве, наклони главица, погледна новия си стопанин и изчирика одобрително. То сякаш разбра, че се извършва важното събитие на неговото кръщаване.

Така започна съвместният им живот. Депресията на Стоян мина неусетно. Да се грижиш за едно същество е нещо много важно и отговорно, бих казал лечебно. То отклонява всички мисли в едно направление и не остава време да се мисли за друго.

Минаха няколко месеца. Пилето поотрасна, заякна, доби вид на красива и смела птица. Наистина беше мъжко. Това пролича от гребенчето на главата му. Беше яркочервено, право и изразително. Перата по крилата на петлето бяха красиви, с една стоманеносиня тъмна окраска. Аленочервени пера красяха и вратлето му, а в горния край, където започваше гребенът, бяха обагрени с цвета на старо злато. Две големи тъмносини пера завършваха украсата на опашката му. То сякаш не бе петле от кокошия род, а малка райска птица.

Истинско събитие за Стоян бе първото му кукуригане. Стана през една слънчева майска утрин, два дни преди Гергьовден. Беше пет часа и половина. Слънцето пробиваше с първите си лъчи перестите майски облаци. Първите нотки на кукуригането прозвучаха фалшиво. Стоян бе заспал дълбоко и необичайния звук го стресна. Отвори едното си око, примигна и се заслуша...

— Да-а-а! Природата си казва думата! Гошко е станал тийнейджър! Кукурига бе! Виж го само как кукурига! Браво, моето момче! Само така! Сега го дай по-тънко и продължително, хайде де!... Давай, моето момче!

Да, ама не! Кукуругането си беше фалшиво, като на запушена с прах железничарска свирка. Такова беше положението, колкото и да не му се искаше.

Минаха още четири-пет месеца и кукуругането стана точно такова, каквото се очакваше, сиреч дълго и продължително, с едни извивки и трели, че да ти се замае главата.

Веднъж Росен, оня от павилиона с ментеливите алкохолни напитки, му каза:

— Печена работа е твоят Гошко. Буди махалата без грешка. Като се провикне и си поглеждам часовника. Кара го точно до минута. Само го пази, че тук се разхожда един гладен котарак, който не би му се церемонил.

— Котарак?! Сигурен ли си? Бездомен?!

— Да бе! Няма лъжа! Соня му подхвърля парчета от банички. Помиярът се мотае все около нея. Та не го пускай свободно тоя Гошко, че жална му майка кокоша, ако се срещнат. Гледам, че го разхождаш вързан на връвчица. Не го пускай на свобода, мен слушай.

— Благодаря, че ми каза! Хайде, дай сега едно дълго кафе с малко захар, че да ми мине дрямката. След малко ще ходя на работа, а още ми се спи. Моят Гошко ми отваря очите доста рано и все ме бори дрямка.

— От хапчетата за кръвно е, не е от Гошко.

— Може и да си прав...

Събитието стана някак неочаквано. Дългото пребиваване в клетка съклетиса младия петел. Решетките й бяха тънички, но все пак си бяха решетки, а зад тях се ширеше мечтаната свобода. Той гледаше с копнеж зеленината на цъфналите липи, слушаше гукането на гълъбите и му идваше да скокне и да подхвъркне като тях. Обаче кой ли ти го позволява?

Най-сетне, един ден случаят се появи от само себе си. Времето бе топло и Стоян реши да изнесе клетката на терасата. Заби нов пирон в стената, закопча старателно заключалката, но тя, по закона на Мърфи, в един определен момент се откопча сама. Вратата се отвори широко и Гошко, без много да се колебае, излезе от нея и се заразхожда по балатума на терасата.

Беше в едно ранно слънчево юлско утро. Вратите на терасата бяха широко отворени, за да влиза нощният хлад. Стоян спеше и

сънуваше потапяща се рибарска плувка. Чу кукуригането в просъница. Сънят бавно отлиташе, съзнанието му трудно се проясняваше. Трябваше да стане, да нахрани любимеца си, да го разходи, след това да се обръсне, да хапне нещо набързо и да иде на работа.

Един поглед към терасата му бе достатъчен, за да осъзнае опасната ситуация. Гошко бе кацнал на парапета. Току-що довършваше последното си шесто кукуригане и се готвеше да предприеме нещо, което на прост език би означавало авантюра с неясен край.

— Стой! Чакай бе, моето момче! Гошко! Гошко-о-о! Да не си скокнал навън! Хей! Чакай!

Стана точно така, както Стоян се опасяваше. Гошко подкликна и скокна от ниската тераса. Свободата го блазнеше и той беше твърдо решен да я опита. Кацна току сред белите ружи, насадени от съседката. За щастие тя спеше и нямаше понятие, че се нарушават нейните квартални права. Следващият ход на Гошко бе повтаряне на ежедневния му маршрут без отегчителната връвчица, вързана за крака му, разбира се. Със сигурен и наперен ход той се запъти към павилиона на Росен. Търговецът току-що сваляше ламаринените капаци.

— Я-я-я! Каква изненада! Ти ли си бе, Гошко?

Гошко, разбира се, не му обърна внимание, а продължи понататък към павилиона на Соня.

Старият пазар се отличаваше с трите си много посещавани павилиона. Ако си истински гладен мъж, отиваш при Соня. Купуваш си една голяма и мазна баничка. Изяждаш я с апетит, а след туй се отбиваш при Росен. Пийваш от крак една студена бира или рядко пенливо кафе, според личните си предпочитания. След това минаваш край павилиона за плод и зеленчук. Там, подпряла на ръце огромни гърди, е Надежда. Тя е тактична. Следи мълчаливо погледа ти и чака да си избереш някоя стока. Казваш й бодро „Добро утро, Наденце!“, оглеждаш стоката и най-вече цените. Пускаш дежурния си лаф за скъпотията и продължаваш за работа. Ако ли пък решиш, можеш да се отбиеш до „Червеното“. Това е най-посещаваното квартално магазинче, където можеш да си купиш пакет евтини цигари. Те не са от онези с фалшив бандерол, дето пласира Росен, но все пак са най-евтините в града.

Но да не отклоняваме вниманието си от авантурата на шарения и красив Стоянов петел, който в един щастлив миг бе решил да опита

сладостта на свободата. „Да бе! — ще кажете. — Няма нищо лошо в това намерение!“ Единственото лошо нещо бе, че храбрата птица нямаше никакъв опит в живота. Тя обаче не го знаеше и крачеше ли, крачеше. Гълъби прелитаха над нея, жужаха пчели по близките тръни, просвирваха клаксони от шумната магистрала. Всичко бе вълнуващо и интересно.

Неочаквано едно петнисто тигроподобно същество, коварно, пъргаво и бързо, се промъкна отнякъде и се хвърли върху петела. Той не очакваше подобно нападение. С крайчеца на окото си забеляза сянката и реагира светкавично. Подскокна срещу нея, протегна шипа на десния си крак и с яростно куркане отскочи. Беше силен ход, като при истинска петлюва борба. Никой не бе учил Гошко на подобна маневра. Тя си му беше в кръвта или както научно се казва, в гена. Шипът мина през муцуната на котарака и направи дълга и дълбока рязка. Той измяука уплашено и за броени секунди изчезна от погледа на наблюдаващите. Те в случая бяха двама, Росен и Соня.

— Браво! — подсвирна Росен. — Даде му да разбере!

— Истински мъж е! — заключи и Соня. — Ако и моят беше такъв, е-е-х...

Стоян се появи отнякъде, притеснен и загрижен. Не бе успял да види случилото се, но то му бе разказано надълго и нашироко от двамата свидетели. Гордост запърха в гърдите му. „Ето значи, виждате ли какъв питомец си имам! Никакъв котарак помияр не може да го уплаши!“

Той прикътка петела, хвана го, погали го по червената красива перушина и бащински му занарежда:

— Моето момче, разбирам, че обичаш свободата, но представяш ли си, ако нещо лошо се бе случило с теб? Какво щях да правя аз? Нямах да има живот за мен, приятелю! Разбираш ли? Нямах да има! Друг път не прави така! Моля те, не прави! Иначе ще ми скъсаш нервите от притеснения.

Гошко мигаше виновно с кестеняво кафявите си очи, куркаше от незатихналото напрежение и сякаш съзнаваше, че е извършил прекалено лоша постъпка.

— А сега да си идем у дома. Днес за наказание ще кълвеш жълт кукуруз. Още не са ни дали заплатите, за да ти купя жито или белени слънчогледови семки. Чака ме работа бе, приятел. Трябва да тръгвам!

Ако ме питаш дали ще те затворя в клетката, ще ти отговоря „Няма!“. Днес ще се разхождаш свободно по белия балатум на терасата. Само гледай да не акаш много, че нямам вече сили за чистене. Нали се разбрахме?

По външния вид на Гошко бе ясно, че няма никакви възражения.

Старият пазар все повече се оживяваше. По едно стечение на обстоятелствата днес бе петък, а петъкът бе ден за търговия с жива перната стока. Милчо, шкембестият търговец на кокошки, бе гарирал раздрънкания си „Опел“ до първия ред сергии. Бе стоварил две касети с оципани пернати, а на сергията бе наредил няколко кори с яйца, буркани с мед и малки шишета с жълта ракия. Провикваше се по навик като старите едновременни селски търговци и хвалеше стоката си.

Стоян бързаше за работа. Той бе изпълнил обещанието си към Гошко и бе го пуснал на свобода. Все пак надникна към терасата, за да види какво е положението, и като се увери, че всичко е наред, излезе.

Гошко се разхождаше важно по белия балатум, спираше чат-пат, накланяше глава и поглеждаше към затворения прозорец. В един момент не се стърпя и скокна на малкия цветарник. Най-високата саксия с мушкато се олюля и падна. Петелът се закрепил устойчиво на малката кръгла площадка, проточи врат и започна да кукурига. Гласът му бе силен и мелодичен. Ехтеше в празното пространство като йерихонова тръба. Вентилирацията прозорец на терасата бе отворен и гръмкото кукуригане се провря през него, плъзна се над трафопоста и се завъртя игриво около Милчо и стоката му.

Ефектът бе неочакван. Младите ярки в кафезите започнаха да се кълват. Те крякаха, кудкудякаха и търсеха начин да излязат на свобода. Две-три млади петлета провряха глави през кокошарската мрежа и зачирикаха с ентузиазъм. Настана пълна какофония. Милчо се видя в чудо. Безделниците от павилиона на Росен спряха пиенето на бира и се обърнаха да видят какъв е тоя шум.

Ставаше точно онова, каквото се очакваше. Оципаните кокошки крякаха и се мъчеха да излязат от клетката. Младите петлета чирикаха истерично и повтаряха същия номер. С една дума, никое живо същество, дори и пернато, не би могло да живее в клетка. Дълго потисканият порив за свобода в един момент пламва и стой, та гледай какъв сеир става. Остава само да се появи водач и се започва. Гошко,

който по-скоро приличаше на райска птица, отколкото на кокоше творение, в случая се оказа точно такъв.

Ако го попиташ защо и как, едва ли би могъл да ти отговори. Само би проточил врат и би пуснал едно от тия свои кукуригания, които се помнят и разказват дори и след три негови поколения.

ЛАЛЕТО

Такава ще я помня, нисичка, бледа, с учуден, син като небето поглед, потънал в една мекота, доброта и оптимизъм. Едва ли бих срещнал подобна жена през оставащия ми кратък живот, момичето от моето детство, което всички наричахме с красивото и пленително име Лалето.

Помня я от шестгодишен, още когато мама, хванала ме за ръка, ме водеше за първия ми учебен час. Държах неуверено малкото букетче цветя. Беше за новата ми учителка — другарката Павлова. Пристъпях плахо и неуверено. Бях като скован от напрежение и очакване. Тогава я видях. Открояваше се сред всичките деца. Имаше вързана голяма бяла панделка на главата.

Лалето никой не я водеше. Вървеше си сама, гушнала голям букет от червени и жълти лалета. Беше пълничка, с големи румени бузки. Пристъпяше смело и някак целеустремено, както и след това през целия си съзнателен живот.

Другарката Павлова я съзря, взе букета от лалета, вдъхна аромата му, после се наведе, прегърна я и я целуна. Всички я гледахме някак завистливо.

Няколко месеца след това, на голямо тържество в пионерския дом, ни вързаха сините връзки. Станахме чавдарчета. Някакъв фотограф ни снима за спомен. На старата избеляла снимка, която често вадя от албума, там на третия ред е пак тя. Усмихната, с румени бузки, държи отново голям букет с лалета. Другарката Павлова е сложила ръка на рамото ѝ. Беше ѝ любимка.

Лалето се учеше много добре. Имаше забележителна памет, рисуваше прекрасно. Беше най-жизненото и палаво дете в класа. Биеше всички момчета. А когато в час по физкултура ѝ подадоха топката, тя се завърташе пъргаво и я хвърляше като снаряд, силен и неотразим.

Моя милост беше едно слабо, хилаво и заядливо дете. Поради това си патеше често, включително и от нея. Пилето, това ми беше

училищният прякор. Напълно си го заслужавах.

Петдесетина години по-късно, когато се видяхме с Лалето в една родопска хижа над Пещера, първата ѝ дума на възклицание бе: „Я-а-а! Кой виждам? Пилето!“. Моето възклицание беше от подобен род. Познахме се, макар и да не бяхме се виждали пет десетилетия. Оказа се, че сме участници, без да го знаем, в една и съща, организирана от профсъюзите туристическа група. Така че през незабравимото лято на 89-та, почти две седмици вървахме заедно по красивите маршрути на величествената Родопа планина.

Лалето беше превъзходна готвачка. Двайсет дипломи трябваше да ѝ дадат за готварство. Беше сготвила една превъзходна гъбена чорба от сърнели. Бяхме седнали край грубо скованите хижарски маси, а тя усмихната разнасяше димящите чинии с чорбата. След туй седна до мен и двамата си спомнихме цялото детство от игла до конец.

През гладната и безработна 96-та се видях в чудо. Мотаех се насам-натам без пари и самочувствие по улици и западащи фирми. Ходех да търся работа и в София. Къде ти! Работа нямаше никъде. Опрях и до Лалето. Тя бе завършила инженерство и работеше в някакъв научен институт. Имаше прекалено много проектантска работа. Живееше в някакъв бордей на квартира зад големите софийски мелници. Често минавах до нея. Замръквах в столицата, защото изпусках последния влак за провинцията. Трябваше да спя в чакалнята на гарата, но след кратко размишление, минавах железопътните коловози и се озовавах при Лалето. А тя щом ме видеше и мигом сбагряше някаква вкусна манджа, задължително с месо. Туряше бяла покривка на малката салонна масичка, измъкваше отнякъде преполовена бутилка с червено вино, наливаше кристалните чаши и ме поглеждаше със сините си като небе очи.

— Пиле, ха наздраве! Пък дано си намериш скоро работа! Виждаш ли как се сервира, на бяла покривка с горяща свещ по средата, а не като у вас на мушама. Трябва в целия ни живот да има европейска култура. Моите предци са германци и аз не бих си позволила да се храня на мушама. В никакъв случай! Гледай и се учи!

После ме поглеждаше съжалително и изчуруликваше:

— Горкото Пиле! Да ти дам ли да поправиш телевизора? Хей го там! Нещо не може да хваща програми.

Телевизорът разбира се си беше здрав, но тя знаеше, че никога няма да взема пари от заем и с тая покана искаше да ми запази самочувствието. Беше ѝ жал да ме гледа как гладувам. Това никога няма да забравя. Няма да забравя и ледените януарски нощи, когато при воя на гладните квартални кучета зъзних от студ на твърдия ѝ диван. По някое време се смиляваше и в просъница ме подканяше. Хайде ела тук, гушни се до мен, ще ти бъде по-топло! Няма да го забравя!

Две-три години по-късно, на едно нейно идване в родния ни град се появи и Сиси. Коя е Сиси, ще питате? Една друга моя съученичка. Беше навремето гимнастичка и между другото най-красивото момиче в класа. Всички момчета се домогваха да седнат на един чин с нея. Това беше едно време, а сега един поглед към Сиси те караше да настръхнеш. Какво ли не прави времето с жените и в частност с женската красота? Сиси имаше невероятно щрокав вид. Гладуваше и мизеруваше повече от мен. Имаше вид на баба Яга седнала зад гише на обществена тоалетна. Беше винаги гладна и жадна. Беше стара приятелка на Лалето. Така че тримата много често оформяхме екип в някое хранително заведение, където по правило черпеше Лалето. Моя милост по стечение на гладни обстоятелства стана редовен член на въпросния екип. Избраното меню си беше традиционно, сиреч пържена цаца с картофки и бира.

След втората бира Лалето леко се оригваше и с тънък присмех подхвърляше: „Докога ще ви храня вас двамата? Дали някога ще дойде момента и вие да ме почерпите?“. Ние мигахме на парцали и се скомросвахме, както обичаха да казват обитателите на западналия северозапад.

Не бяхме стиснати, но обстоятелствата и безпаричието ни бяха притиснали жестоко.

После нещата тръгнаха по-оптимистично. Сиси се хвана с някаква фондация за езиково обучение. Разбира се повика и мен. Лалето нямаше шанс, защото живееше в София, а преподавателката от фондацията се подвизаваше в родния ни град. На 58 години станах отличник по английски език. Имах някакъв лек дефект в говора, но Сиси ме потупваше по гърба и ме сочеше за пример на курсистите. Обичаше да казва за мен: „Тоя дефект не му пречи, дори напротив,

прави изговора му да бъде като шотландския“. Кое то, разбира се, не беше вярно. Важното е, че носех на майтап.

По-късно намерих и работа, при един стар приятел с фирма за електронни изделия. Вече не гладувах. Често се виждахме и с Лалето, най-вече през лятото. В един момент тя започна да ходи по екскурзии, основно до Германия и Швейцария. Попитах я защо? Тя ми отговори: „Ами няма да живея с орлите, я?“. Носеше отвсякъде снимки, събираше ни със Сиси и ни ги показваше. После съвсем случайно от Сиси разбрах, че е имала някакъв тумор, който трябва да оперира. Май не ѝ се говореше за това. Ходеше на екскурзии, за да види свят, защото си мислеше, че ще е за последно.

Все пак ми каза за операцията. Пожелал ѝ успех. Дълго време след това не я видях. Не знаех как се оправя съвсем сама, защото въпреки всички ценни човешки качества тя не се бе омъжила. Живееше си в оная влажна дупка на гърба на големите софийски мелници. Нямаше родители. Те бяха починали твърде отдавна. Беше сама, ако не се считат контактите ѝ с няколкото нейни колеги от института. Държахме връзка чрез Сиси. Съученичката ни често я навестяваше и редовно ми носеше поздравии от нея.

След туй се видяхме отново. Беше през лятото. Събрахме се тримата в любимото ни заведение, украсено в стар битов стил. Лалето имаше твърде обемист вид. Пиеше някакви скъпи лекарства, за да потисне появата на нов тумор и те се отразяваха на външния ѝ вид. Трудно се движеше. Теглото ѝ беше много над нормата, но тя се държеше бодро, както си я знаехме.

— Ела ми някой път на гости де! Купих си апартамент в квартал Захарна фабрика. Ела да го видиш!

— Ще дойда, щом ме каниш, но как да те намеря?

— Ето ти номера ми на джиесема! Запиши го! Ще ми звъннеш и ще се разберем.

Тогава за пръв път видях новото комуникационно средство. Клетъчните телефони току-що бяха влезли в употреба и Лалето, като всяка интелигентна жена, беше в крак с модата. Разбира се отидох и видях новия ѝ апартамент. Бе си купила малка гарсонiera на 19-я етаж на висок жилищен блок. Беше го обзавела с голям вкус. На 50-на квадратни метра имаше почти всичко от което се нуждае човек. Банята

й бе натъкмена по европейски образец. Тя винаги държеше да има красиво уредена баня, защото къпането при нея бе истински ритуал.

— Ела на терасата! Ела да видиш изгледа! Виж! Е-е-е, какво ще кажеш?

Беше наистина невероятен изглед. Цялата столица се виждаше като на длан. Далеч, зад млечнобяла облачна пелена се изправяше величествената Витоша. Човек добиваше чувството, че ако протегне ръка ще я достигне.

— Ела да видиш и новия ми телевизор. Ти си по тая част.

На стената, в малкия хол висеше огромен плазмен телевизор марка „Сони“.

— Пусни го де! Е, какво ще кажеш? Купих го от една премия. Не жая парите. За какво са ми. Щом имам в повече и раздавам. Купих компютър на племенника. Сега ще му взема и кола на старо. Нека ме помни. Нямам деца, няма за кого да събирам. Сама съм. След някоя и друга година ще се пенсионирам и всичко това не зная на кого ще оставя.

Гледах купищата листа с инженерни изчисления разхвърляни на кухненската маса, калкулатора, очилата, мащабната линейка и си мислех, че всичко това е спечелила с къртовски труд.

— Да! — отгатна мислите ми тя. — Много работя. Дори ми се налага и нощем. Търсят ме, търсят услугите ми. В института ми плащат много ниска заплата — просто символична и трябва да работя допълнително. Ти, Пиле, как мислиш? Имаш ли си на представа как се вадят парите? Комунизмът свърши и трябва вече да се работи. Вие със Сиси само леки работи търсите, а като не ви понесат — пъшкате. Гледай мен! Търси си работа за пари, а не за присъствие!

Нямаше какво да й отговоря. Беше права както винаги. Не обичаше комунистите, плюеше ги често. Имаше основание. Родителите й бяха малтретирани от тях преди време и тя носеше още спомена за това. Мен ме плюеше за убежденията. Не можеше да се примири, че има приятел с национални убеждения. Трябваше като нея да бъде политически „син“. Или „син“, или никакъв. Често пъти, висейки над чинията с цаца и халбата с бира тя измъмряше недоволено: „Какво ли правя на една маса с бивша комсомолска секретарка и с неуравновесен фашист?“. Така ни класифицираше със Сиси. Ние обаче

не се обиждахме, защото знаехме, че не го казва със злоба. Такава си беше нашата съученичка Лалето и никога нямаше да се промени.

Минаха още няколко години. Чух, че Лалето е претърпяла втора сериозна операция. Тоя път туморът се бил появил на друго място. Уплаших се за нея. Не знаех какво е положението, а и не смеех да ида да я видя. Не знаех как ще я заваря. Новината чух от мъжа на сестра ѝ, при едно пътуване във влака. Зет ѝ каза, че всичко е минало добре, че сестра ѝ била при нея и че се оправяла. Зарекох се да ида при първа възможност. Но тая възможност все не се появяваше.

Започнах да оправям зъби в София. Работех в железниците и пътуването ми бе бесплатно. При всяко пътуване си мислех за нея. Канех се, а не се решавах да я посетя. Подобни операции са сериозна работа. Когато свърших със зъборемонтната кампания, реших да ѝ звънна.

Позвъних веднъж, два пъти — никой не отговаряше. „Край!“ — казах си. — „Загубихме Лалето!“ На третото позвъняване ми отговори. Едва се чувахме, защото някаква силна музика гърмеше край нея.

— Кой си?! Говори по-силно, че не чувам!

— Аз съм! Не ме ли помниш?!

— А-а-а, Пилето!

— Намали малко тоя звук, за да се разберем.

— Не мога! Трябва да съм тук и не мога да мръдна.

— Защо? Какво правиш?

— Ох! Нищо не разбирам! Ако си свободен, ела тук. Лесно ще ме откриеш, по данданията. Чува се надалеч. Ако не успееш — то ела у нас. Нали помниш къде живея?

— Да! Идвам!

София беше цялата разкопана за строежа на новите клонове на метрото. Маршрутите на превозните средства бяха сменени. Едва се оправих да стигна до нейния квартал. Наближавайки до жилищния ѝ блок наистина чух звуците на силна уредба. В малка градинка беше издигната импровизирана естрада. Няколко деца пееха и танцуваха под силните звуци на мощна акустична уредба. Имаше доста зрители, предимно млади. На масички бяха сервирани напитки и сладолед. М-тел правеше промоционално рекламно шоу на новия си софтуерен продукт, скоростен интернет. В една бяла палатка бяха инсталирани няколко лаптопа и хората влизаха, сядаха и пробваха скоростта на

новата услуга. Целта на фирмата бе да привлече нови клиенти от квартала.

Огледах се за Лалето. Нямаше я. Позвъних ѝ отново.

— В апартамента съм. Чакай там! Веднага слизам.

Не знаех, че се бе качила, за да ми приготви вкусен полуфабрикат — банички от листово тесто. Загледах се в естрадата и в пеещите деца. След малко някой ме потупа по рамото. Обърнах се. Беше Лалето. Имаше някак смален вид. Бе остригала главата си по мъжки. Вече не ползваше грим и боя за коса. Бе обула един развлечен анцуг и наметнала широка дреха с качулка. Не държеше много на външния си вид. Ходеше трудно, едва тътреше крака. Беше бледа на хартия, доста отслабнала, но с все още жив, син поглед. Зарадвах се като я видях. Очаквах, че ще я заваря на легло. Тя обаче ходеше и оживено даваше някакви инструкции на млади, добре облечени служители на компанията.

— Какво става тук бе, душа? Каква е тая какофония? Можеш ли да издържаш децибелите?

— Не виждаш ли? Правя организация за реклама на новия продукт на М-тел!

— Ти?!

— Аз, ами кой друг? Ако не съм аз тоя квартал ще загине бе, Пиле! Това дете го виждаш, е мое дело. Повиках ги и те дойдоха.

— И каква ти е ползата от тая дейност?

— Шест месеца безплатен и бърз интернет!

— Та ти едва работиш на компютър, а сега и интернет. Преди години казваше, че интернетът е новата глупост на цивилизацията, а сега...

— Промених си мнението! Хайде, ела да го пробваш. Аз не мога да работя, но ти можеш. Сядай тук край тоя лаптоп и натискай клавишите. Е, как е? Бърз ли е? Кажу де? Бърз ли е?

— Много е бърз, но...

— Никакво но! От другата седмица ми подават интернет директно към моя стар лаптоп. Подари ми го племенника. Как иначе ще се чуя с моите роднини в Америка.

Бях просълзен от радост, че Лалето е жива, весела и щастлива. Тя не мислеше за коварната си болест, а гледаше в бъдещето. Нямаше място за униние и песимистични мисли. Главата горе и погледа само

напред! Не се сдържах и я погалих по остриганата глава. Стана ѝ приятно.

— Да идем за малко до теб да се видим, че след час ми е влака.

— Хей сега! Момент да се чуя с комисията и ще се качим горе. Я пийни едно сокче! Пий бе! Аванта е! М-тел плаща! — Взехме си по един натурален сок, и Лалето се увлече в технически разговор с член от комисията.

Музикалната част бе вече свършила. Децата получаваха някакви фирмени награди за участие, а техниците събираха кабелите на уредбата. Накрая се качихме в жилището ѝ. Тук някак всичко бе променено. Входната врата на блока и асансьора се отваряше и пускаше с малка джаджа, която тя нарече „чип“. Всичко бе автоматизирано така, че да се изключи външен достъп на крадец. На моя въпрос Лалето отговори, че всичко е нейна инициатива. Коридорите бяха боядисани в свеж лимонов цвят. Всичко наоколо бе чистичко и спретнато. Не бях виждал жилищен блок в подобно перфектно състояние.

— Това е мое дело. Тук съм нещо като домоуправител и всички ме слушат. Виждаш ли? Така трябва да се живее — по европейски, стига да го желаеш и да не те мързи да работиш.

Бях очарован от гледката. Качихме се в жилището ѝ. Лалето ходеше бавно и трудно. Помогнах ѝ. Навсякъде я спираха хора, разговаряха с нея, питаха я нещо, а тя отговаряше без да се замисли.

Влязохме в малката кухничка. Миришеше вкусно на току-що опечен сладкиш. Беше го приготвила за мен, като чула, че ѝ идвам на гости. Масата беше отрупана по стара традиция от листа, изписани с формули и чертежи.

— Сядай де! И аз ще седна, че нещо не ме държат краката. Тия хапчета ми убиха апетита. Ето, имам в хладилника малко сокче, пийни! Една съседка ми донесе сутринта това жито и сладки. Починал е мъжа ѝ. Даде го за „Бог да прости“, вземи си.

— И какво ядеш? Не може така без никакво ядене.

— Нищо! Нищо не ям. Нямам апетит. Но така ми е добре. Виж колко съм отслабнала, а бях на плондер. Кръвната захар ми бе доста висока, но сега си дойде в нормата. Кръвното също е в граници и вече не пия лекарства за него. Добре съм! Само нямам сили. Все ме кара да седя, а не трябва. Движението е живот, нали! Говорили сме за това.

— Разбира се. Но не можеш без храна, ще отпаднеш много.

— Няма! Така е по-добре! Я се виж ти! Като прасе си! Вече трябва да ти казвам Прасето, а не Пилето! Но не ме слушай сега... Шегувам се... Тия банички са за теб. Хапни! Вземи си още. Знаем, че обичаш баница.

Отминах с половин уху забележката за теглото. Знаех, че съм над нормата с килограмите. Бях се позарязал. Говорихме много. Не се бяхме виждали повече от година и имаше много теми за обсъждане. Накрая тя ме погледна някак тъжно и каза:

— Нали ме видя? Видя, че не съм умряла. Можеш да разказваш на всички тоя факт. И няма да е скоро! Да знаеш! Чудя се обаче кога да повторя операцията. Тая гад расте отново. Пустият Чернобил! Майката ни разката!

При тия думи някаква буца заседна на гърлото ми. Много държах на тая жена и не можех да си представя, че нещо би я отнело от тоя свят. Тя беше символът и скъпият спомен от моето детство и моята младост. По някакъв необясним начин бе отгатнала мислите ми. Бе ги прочела по лицето и поведението ми.

— Няма да умреш разбира се, поне няма да бързаш. Има време и за нас. Щом на теб разчита М-тел... и съквартилците ти... — Опитах да придам бодрост на гласа си, но някак не ми се отдаваше. Беше време да тръгвам. Усмихнах се на Лалето с новите си току-що поставени протези и получих в отговор най-очарователната усмивка на света. Покрай всичко друго тя умееше и да се усмихва пленително. С тая своя ведро усмивка омайваше и привличаше хората.

Изпрати ме до входа на блока, а когато трябваше да се разделим се спря и някак тъжно каза:

— Пък обаждай се! Не пести стотинките за телефон. Ако ги свършиш аз ще ти дам. Пари имам, не бой се, имам за всички около мен. Раздавам когато и колкото мога. На мен за какво са ми?

Не издържах. Присегнах се, хванах я за бузите и я целунах нежно. Не го очакваше. Беше смутена. Но й хареса. Някакво дяволито огънче засия в небесносиния ѝ поглед и тя стана пак оная, каквато я помнех от младостта и каквато я знаехме всички съученици. Беше си пак нашето леко пребледняло, но мило и храбро Лале.

ЧАРОВНИКЪТ

Рожденото му име бе Димитър. В повечето случаи го знаеха като Мито или го наричаха с колоритното име Чаровникът. Той, разбира се, не си знаеше прякора и когато случайно го чуеше не можеше да се досети за кого ставаше на въпрос.

Беше интересна личност, винаги ухилена, с една чаровна усмивка от почернели, изпочупени, кариесни зъби, добре брадясал, постоянно захапал димяща цигара. Носеше синя, избеляла от слънцето бейзболна шапка със стърчаща назад бандажна опашка. На краката му се ширеха удобно полускъсани сандали нахлузени на босо. Бе обут с три четвърти небесносин дънков панталон, от крачолите на който стърчаха слаби, като царевични стебла, космати крака. Облеклото му завършваше от яркочервена тениска без ръкави, украсена със син английски надпис — „BOY“.

Чаровникът беше постоянно безработен. Кой ли би го взел на работа? Причината бе в това, че беше нещо не в ред с психиката. Виждаха го да ходи насам-натам ухилен, да си говори сам, да спира минувачите и да проси цигари. Обикаляше битака до железопътната гара. Вършеше дребни хамалски услуги на сергийните търговци. Викаха го да пренесе кашон със стока, или да изхвърли боклука, или пък за нещо друго, за което предприемчивия търговец не би желал да губи ценно време. За отплата му даваха дребни стотинки, колкото за няколко цигари или за една бира. Това май му беше цялата дневна надница.

Вечер, стискайки пестеливо стотинките, той сядаше под сенника на павилиона на Данчо, провикваше се към собственика и си поръчваше студена бира „Леденика“ и няколко цигари. Ако ли пък парите бяха повечко, то бирата биваше заменяна със сто грама ментелива ракия, която изпиваше на бавни сладостни глътки.

В случай че около него се оказваше компания, то стограмката се повтаряше, разбира се за сметка на компаньона му. Мито, каквито и кусури да му вменяваха, умееше да си изпросва желаната благинка,

която му се родеше в съзнанието и към която в дадения момент го теглеше душата.

Живееше далеч, в един от крайните квартали на града. Дори говореха, че живеел в близкото до града село. Впрочем близките села вече ги водеха за крайни градски квартали.

Сутрин някакъв услужлив таксиметров шофьор се смиляваше и го извозваше безплатно до железопътната гара, тоест близо до „работното“ му място. Накрая, за да бъде удоволствието пълно, шофьора го черпеше и с цигара. На такива хора естествено се правят отстъпки.

Вечер обаче, Чаровникът палваше дежурната цигара, бутваше я между обраслите с косми устни, притваряше лявото око, за да се запази от дима и опъваше дълга крачка в посока към дома. Чакаха го час и половина ходене пеша, докато слънцето се скриеше зад високата Врачанска планина.

Спомням си един колоритен израз от младостта — „ляв мигач“. Така един мой познат наричаше хората с психични отклонения. С една дума, погледнато от всякъде и казано просташки шаблонно, Мито си беше напълно един оригинален „ляв мигач“.

Това лято се оказа доста дъждовно. След честите летни бури и дъждове дойдоха непоносими жеги. Де що имаше човек с високо кръвно, мина през кардиологията на общинската болница. Имаше обаче един човек на който жегата не влияеше. Това бе нашият чаровник — Мито. В най-горещите часове на денонощието той захапваше запален фас и тръгваше по гаровия площад в известна само нему посока. Търговците се чудеха на топлинната му издръжливост. Гълъби припадаха от жегите на мраморните плочки, бездомната хайка от кучета се свираше на сянка под автомагистралния подлез. На Чаровника обаче не му пукаше. Разхождаше се бавно по целия битак с кацнала на лицето щастлива усмивка.

Рано тая сутрин, майка му усмихната го информира, че днес имал рожден ден. Този факт допълнително внесе ведри нотки в и без това повдигнатото му настроение. Не можеше да се стърпи да не се похвали на своите приятели — сергийните търговци — за важната същност на това събитие.

Най-напред мина край „братовчедката“. Тя бе продавачка на плодове и зеленчуци. Имаше лют нрав, особено към купувачите, които

й пипаха стоката. Овикваше всеки, който подминеше безразлично сергията й. В повечето случаи се обръщаше към клиентите с прозвището „братовчед“ с едничката цел да ги предразположи да купуват. Към Чаровника имаше специални симпатии, защото той не спираше да й се усмихва. От всички човешки емоционални жестове тя най обичаше усмивката.

— Ей, Мите!

— Йес! — отговаряше Чаровника.

— Ела да палнем по един тютюн бе!

— Йес, лейди! Окей! — Това бяха трите английски думички, които беше научил от продавачите и които използваше с повод и без повод. Те обаче галеха ухото на „братовчедката“ като нежно щраусово перо, защото като всяка жена и тя харесваше комплиментите.

— Лейди, няма ли да черпиш една дълга, от ония дето миришат на мента?

— Как ли пък не бе, братчед! При тая криза за цигари те са цяло богатство. Много си ми усмихнат днес бе, братчед?

— Лейди, лейденце... О-о-йес! Днес ми е рожден ден! Дай още една бе, пиленце, да си я бодна на лявото ушенце... О-о-о... Йес!

— Да не лъжеш бе, магаре такова! На колко ставаш?

— Па не знам ма, лейденце! Мама ми го рече тая заран, ама пропусна да каже на колко години ставам!

— И ти забрави да питаш!? Тпру, ама наистина си големо магаре.

— ...!

— Ами избери си една праскова тогава. Да кажеш на Жоро конкуренцията, че не съм скръндза, нали?

Конкуренцията Жоро беше заел втората сергия за плодове и зеленчук на десетина метра от братовчедката. Той непрекъснато я дразнеше с приказки и подмятки. За да привлече купувачи намаляше цените с по една-две стотинки в сравнение с тези на братовчедката. И въпреки че стоката му бе по-калпава от нейната, то с конкурентните цени и с мазния си предразполагащ глас обираше каймака на търговията. Той непрекъснато слухтеше, за да чуе разговора й с купувачите и като забележеше колебание в тяхното поведение мигом ги примамваше към себе си. Това я вбесяваше, но не можеше да му стори нищо, освен да го кълне и фучи. Все пак той беше мъж, а тя жена, а съдбата на жената на тоя свят е винаги по-тежката.

— Хей, Мите! Мите бе! Ела насам към мен бе! — провикна се към него Жоро.

— Йес! Окей!

— Дръж бе, приятел, нали имаш днес рожден ден. Чух аз чу-ух! Вземи този портокал! А сега пренеси тия кашони до колата, хей там! Помогни де!

— Йес!

— Чу ли? Адашът имал контрабандни цигари, от ония с ментола.

— Сериозно?!

— Няма по-сериозно нещо от това, обаче има и един сериозен проблем. В момента върви хайка за контрабандистите на цигари. Ако те видят, че вземаш от него кутия с контрабандни — изгърмяват и двамата.

— Мен от куките не ме е страх!

— Не те е страх, ама не си ял бой в кауша.

— Не бой се! Йес!

— Хей го на, излиза да разхожда кучката. Знаеш ли какво е на английски „лънч“?

— Кво е „лънч“?

— Това е времето в ранния следобед, когато англичаните си пият чая, а гувернантите разхождат кучетата им. Та Адаша след малко ще направи един лънч, а ти можеш да го издебнеш и да му поискаш една кутия с ментол. Събра ли стотинки за кутия? Само два и трийсет е кутията, забележи!

— Само два и трийсет, ли?! О-о-о йес!

Чаровникът имаше една отчаяна луда страст — тютюнопушенето. Той можеше да живее без хляб, но без цигари не можеше. Кльошавата му фигура красноречиво го подчертаваше. И сега, чувайки за евтините цигари, той сякаш пощръкля. Опипа развълнувано джоба си и с огорчение констатира, че и при най-доброто желание не можеше да събере така нужните два лева и трийсет стотинки.

— Егати!

Това беше импулсивната му, чисто човешка реакция на жалкия факт. Подсмъркна нервно и се почеса по тила. В един миг, забелязал Адаша на търговеца, искрицата надежда пламна буйно и той се разбърза припряно към него.

Оня го съзря, намали ход, отпусна повода на булонката и се провикна:

— О-о-о-о, Мите! Стари приятелю! Накъде си повлякъл клефара? — Кой ли вече не го познаваше на тоя битак...

— Йес! Ше знаеш мой човек, че днес ми е рожден ден!

— Сериозно?! Да не лъжеш пак, за да чопнеш цигари?

— Окей е мой човек! Днес ми е рожден ден, ше знаеш! Момчето чу, че продаваш евтини цигари? Кажу бе, пич? О, йес?

— Има, има, само за приятели. Два и трийсет е пакета! Искаш ли?

— Абе, чакай да ти кажа нещо. Нали знаеш... Нали? Ама само това е... Кво ше кайш. Една кутия, а?

— Малко са, Мите, малко са! Тука няма и един лев бе, приятел!

— Е-е-е! Нали сме приятели бе, пич. Мен ме знаеш. Довечера ти давам още един лев и точка. О, йес?!

— Не става, Мите, не става... Какво ще се лъжем. Пипнеш ли пара и моментално на минутката я изпиваш. Нали се знаем кой какъв е и какви са му навиците.

— Е-е-е, хайде де...! Дай ръка! Да плеснем по мъжки длан, хей така! Виж, като приятели! О, йес!

— Е, добре де, добре... Аз тебе само с цигари не мога да те издържам. Дръж, ама ги крий и не се хвали, че изгърмяваме и двамата. Контрабандни са!

— Окей, йес, о, йес, йес, йес!...

Чаровникът пое пакета с трепереца ръка, разкъса мигом опаковката и с още по-трепереци пръсти извади една папираса и я забучи между небръснатите си устни. Смукна, хей така за проба, още незапалената цигара и се ухили с една безметежна и чаровна усмивка. Всичките му кариесни зъби лъснаха от щастие и оформиха допълнително оригинална визия на слабото му изпито лице.

— Как да не ти даде човек цигари бе, Мите. Само с тая усмивка ще те вземат за холивудски филм бе, братле...

— Йес! О, йес!

Той понечи да прегърне и целуне щедрия си дарител, но оня предвидливо придърпа към себе си булонката. Тя, незнайно защо, съзряла внезапна опасност за сигурността на стопанина си, тутакси се

разлая лудо по натрапника. Единственият реален изход за него бе отстъплението.

Слънцето, през тоя горещ ден, бе виснало точно над гаровия площад и бе напекло мраморните плочи до бяло. Самото ходене по тях би коствало на ходещия един чифт изгорели подметки на обувките. Нямаше жива душа наоколо. Нямаше и влакове. Сякаш железопътното разписание бе отменено поради нечовешката жега. В оклюмалите листа на липите чирикаха някакви омаломощени врабци с примаял от жегата глас. Локвата от нощния дъжд отдавна бе пресъхнала. Поради тая причина те нямаше къде да потопят човки, за да си осигурят така нужната животоспасяваща течност.

Чат-пат през подлеза профучаваше по някой тежкотоварен камион. Той вдигаше ситен като брашно сив прах, който в маранята проникваше навсякъде, а сетне бавно се стелваше по напечените брезенти на сергиите.

Братовчедката бе извадила отнякъде някакво китайско счупено ветрило. Махаше нервно с него и безуспешно се мъчеше да се охлади. Иванчо, от сергията с батериите беше привлякъл платнена чанта с топла бира. Надигаше жадно тъмните бутилки към пресъхналата си уста. Едва ли топлата бира би го разхладила, точно обратното. Жаждата би пламнала с нова сила, но илюзията си е илюзия.

Владо, търговецът на спални комплекти, триеше с мокра кърпа изпотения си врат. В един миг бръкна в горния джоб на лятната фланелка, извади блистера с валидол и налапа една голяма таблетка. Сърцето му биеше лудо до пръсване. Кръвното го мъчеше жестоко и трябваше да вземе нужните мерки.

Тая обедна жега обаче не правеше никакво сериозно впечатление на Чаровника. Той се фръцна с лекотата на индийски йога, пална така жадуваната цигара, монтира дежурната усмивка на небръснатата си физиономия и тръгна с бавна и нехайна крачка към павилиона на Данчо. Там, в стария български хладилник, имаше винаги добре изстудена бира. В тоя изгарящ от жега ден, това питие бе единственото спасение за всички истински мъже. Излишно е да споменавам, че Чаровника се смяташе точно за такъв.

В един щастлив момент, примигвайки с лявото око, той започна да си говори сам. Който и да го чуеше не би могъл да разбере темата на разсъжденията му. Той сам не си я разбираше, обаче продължаваше да

си говори. Майка му бе казала, че днес има рожден ден и досега всичко му вървеше на късмет. Всеки го черпеше. Получаваше всичко, което си поиска. Какво по-хубаво от това? Та нали това е щастието за един човек, да се сбъднат всичките му красиви мечти пък макар и да са най-обикновени. Ех, колко е хубав понякога тоя живот! Просто е едно огромно Окей!

— О-о-о-о! Егати! О-о-о! Йес! Ама, о, йес!... — този почти смислен възглас на Чаровника бе породен от една съвсем щастлива гледка, явила се точно пред входа на железопътната гара.

Той спря, потърка намигащото си око, свали димящата цигара, после пак я забучи на старото място и приклегна. Пред него се диплеше една малка полусгъната синя банкнота. Някой бързащ пътник беше я изпуснал неволно при отваряне на портмонето си. Досега явно никой не я бе забелязал. Щастието да я види се бе паднало единствено на Чаровника. Това тъй рядко събитие бе спряло неволно дъха му. Късметът му се бе усмихнал точно на рождения ден. Много рядко неговата ръка бе докосвала банкноти, може би само около Коледа или Великден, когато търговците щедро разпускаха кесиите си за несретници като него.

— Йес! Йес!

Протегна ръка съвсем бавничко, сякаш се боеше да не се опари или щастливата хартийка да не пламне от докосването му. Взе я. Повъртя я в едната си ръка, потърка я в бузата си, за да усети, че е реална, помириша я, а сетне оглеждайки се, страхливо я бутна в джоба на дънките. Съвсем бавно и нерешително тръгна към павилиона на Данчо. Последният го посрещна още от вратата.

— Ела тук на сянка бе, Мите. Ще слънчасаш по тая жега. Събра ли парички за една бира?

— О, йес! — ухили се Чаровника. Бръкна в джоба, извади полусмачканата банкнота и я сложи на тезгяха.

— Охо-о-о! Та ти днес си цял милионер бе, Мите! Кой ли щедър твой приятел си е развързал кесията? Цели два лева! Какво ще пиеш, бирица? А може би една анасонлийка? Не! В тая жега пие ли се ракия? И то без мезе?! За мезе обаче няма да стигнат...

— Йес! Ракийка! Без мезе!

— Няма проблем! Сядай хей там в дъното до телевизора. Хем ще чуеш и новата песен на Малина. Яко дъни мацката! Я виж каква е

надарена! Виж де!

— Йес! Супер!

Чаровникът надигна изпотената от студ чаша с анасонлийка. Ливна половината от съдържанието ѝ в гърлото си, примлясна, после бръкна в другия джоб на дънките, извади кутията с ментолови цигари и я протегна към Данчо.

— О-хо-о-о! Днес ти наистина си на голям кяр. Дай една да запаля и аз!

— Имам рожден ден!

— Сериозно? Е-е-е, това е съвсем важен повод за черпелък. Да си жив и здрав, Мите, и дано се ожениш скоро за едно хубаво маце като тая, виж я, виж — Малина.

— Йес!

— Къде чу тия купешки приказки бе, Мите. Кажй нещо българско де, та да ми се напълни душата да те слушам.

— Българско! Егати!

След един час Чаровникът си тръгна за дома. Беше изпил още една анасонлийка, която пък бе съществения подарък от Данчо за рождения му ден. Колкото и да не му вървеше в търговията, той съвсем не желаше да го мислят за стиснат. С голямо удоволствие и щедрост той прежали част от личния си алкохол за тоя усмихнат и щастлив мъж, когото всички на гаровия битак наричаха Чаровника. Нямахше търговец на който да не му е драго, когато Мито му се усмихнеше с широката си неподражаема усмивка, гарнирана с два реда полуизгнили, изпочупени, кариесни зъби. Те придаваха някакъв неповторим чар на тоя човек. Дали пък, както казваха някои, би успял като актьор в далечния американски Холивуд? Би било интересно да се опита.

Слънцето клонеше към заниз. Чаровника вървеше на запад към златния залез с неподражаемата лекота на индийски йога. Той спираше, пляскаше с ръце, вдигаше очи към синьо-лилавото вечерно небе и изричаше някакви свои неразбираеми думи, които едва ли сам осмисляше. После тръгваше отново...

Удивителното бе, че дори сега, когато силите му бяха удвоени от изпития алкохол, не можеше да постигне вървеж в права линия. Стъпваше напред с единия крак. Другият обаче при най-голямо старание не можеше да попадне на мястото, което бе предвидил.

Странно! И всички кучета към които доближаваше подвиваха опашка и побягваха уплашено. Съвсем странно нещо! Някоя злобна бабичка би казала, че е пиян на мотика. Истинският мъж обаче би отсякъл: „Не! Човекът само се е почерпил, имал е повод за това. Всичко друго е от жегата!“.

ВОДКА, ВОДКА

Тая песен не бях я слушал. За нея ме светна Киро и по-точно неговия внук Кирчо. Ще ме питате кой е Кирчо? Ами и аз не зная, защото не го бях виждал никога, а само бях чул от дядо му Киро, че харесвал тая песен. И понеже пустият му Киро все не може да обяснява добре, двамата с него дълго време спорехме — същата ли песен е била, или не. За да уточним прецизно нещата изпробвах най-съвременния и сигурен начин.

Седнах край служебния му компютър и му дръпнах в интернет един Гугъл. Ако не ви е ясно що за животно е тоя Гугъл ще ви поясня, че това е една майсторски направена програмка, която те хвърля там, където поискаш. Та дръпнах аз Гугъла и той ме хвърли към Ютуб. Това пък е един чудесен сайт пълен с най-силни емоции за познавачи. Пълно е с филми и със свирки. Щипеш си от нея чалгата, щракаш си пръсти и се подрусваш. Кеф!

Пощипвам аз парче след парче, а Киро слуша компетентно и казва:

— Не е тая!... Май мязаше на нея... Абе не съм сигурен...

Най-после при една песен се усмихна като печена тиква пред Архангеловден и викна:

— Те тая е!

Беше хитът от световното първенство по футбол в Южна Африка. Аз нали не съм го гледал това световно, щото когато го даваха по телевизията все се въртях около доматиите в парника да ги поливам, за да не увехнат. Доматиите узряха, обаче момчето изпусна най-важното — откриването му и песента на Шакира. Куцо и къораво изгледа това откриване и си свиркаше тая песен, само аз не.

Пуснах аз клипа с Шакира, врътнах копчето на колонките докрай, а Киро само това чака. Олези се, защрака с пръсти, заохка, цъфнаха му всичките железни коронки в устата и заромони като силно вино от дъбова бъчва:

— Те тая песен ми иска внука! Точно тая песен!...

— Сигурен ли си? — питам го.

— Напълно! На пет години е, ама като я чуе спира му дъха, ококорва се и вика: „Деде, намери ми я цялата и чиста, че записа не е добър!“. Та това ми е задачата, да му намеря тая песен. Как ѝ е името?

— Тук пише: Вака Вака! — разчитам с труд латинския надпис.
— Я ела да видиш!

— Абе ти да не си глух! Каква Вака-Вака! Мацката пее Водка-Водка, сякаш знае какво обичам най-много. Ех, мааму стара!

Вторачваме се с Киро в монитора, а пейзажа в него е супер. Някакви изпотени момчета бухат гол след гол във вратата, тъкмо за заплеси като нас. От време на време се появява тя, Шакира — облечена с африканска поличка от трева. Фръцка дупе, плези езиче, вдига ръце и щрака с пръсти. Бреех!!!

Ще кажете, какво последва? Ами започнаха моите истински мъки. Тая песен по принцип трябваше да бъде слушана на касетофона в личния му автомобил. Той пък бил стар и не можел да свири емпетройки. Значи песента трябвало да се презаписва с някаква програмка, която да ги прави да се слушат. А кой ли ще ги намери тези програмки — естествено моя милост, която в очите на Киро е истинския спец по тия неща.

Да не ви разправям, че това трябваше да стане в работно време и то така, че никой да не разбере.

Нямаше начин! Разбра се! Разбра го Мони, моят колега по стая. Седя си аз край старата машинка, която по незнайно какви причини някои наричат не брамка, а компютър, и конвертирам файлове. Тъкмо почна един и Уиндоуса забие. Песента секва, а Мони, който си уплътняваше работното време с кръстословици, трепва, вдига поглед от вестника и напрегнато заочаква продължението.

Работата я свърших перфектно. Всичко стана като по ноти. Записах песента на един диск и тъкмо да свършим с цялата процедура и пустата ми уста се изпусна та каза, че могло да се запише и видео, а не само аудио. Нали съм си фуклив и предварително не бях преценил какъв таралеж си слагам в гащите. И се започна. Направих един файл, записах го на диск, връчих диска на Киро. Вечерта ми звъни по служебния телефон и цъка. „Не става наборе! Файло не тръгва на дивидито!“

Връща ми диска, а аз правя втори файл. Пиша го на диска и пак му го давам. „Не става наборе! Не тръгва!“ И тоя фокус се повтори поне 5–6 пъти.

Мони, който слушаше мелодията от тонколонките на компютъра по едно време взе да си я подсвирва. Спра аз мелодията, а той продължава нататък, сякаш е неин композитор, мааму стара. На третия ден аз самият започнах да си я подсвирвам. Звъни ми Киро и се накашля:

— Абе наборе, едно дете ще направи тоя файл, а ти не можеш.

Какво да му кажа? Трябваше да го лъжа с най-добре подбрани технически термини.

— Стандартите във видеофайловете, Кире, са милион. Аз знам ли кой стандарт ще лепне на твоето дивиди?

— Не можеш си и това си е! Признай си!

Като каза това, а мене ме нещо преряза хей тука, под лъжичката.

— Аз ли — викам му — не мога? Моята ловджийска хрътка Кина ушите на мечка няма да може да изяде, но аз файла ще направя!

И така нататък и така нататък, докато не дойде от шефовете на фирмата заповед за нова щатна схема. По принцип подобен род измислица я прави единствено Киро. Поради тая причина той три дни и три ноци не мръдна от стола. Компютърът му запусти от служебна работа, а съзнанието му временно се отклони от болната за мен тема. Именно тогава успях да си поема дълбоко въздух. Още не бях издишал и ми звъни служебния телефон в стаята.

— Ела — казва — за една минута да видиш нещо! — Поканата беше от Киро.

Отидох аз при него, ама гледам пред вратата му снове нервно някаква мадама, захапала цигара. Крачи насам-натам тя и от време на време дръпва от цигарата, сякаш жаден пияница пробва неотлежал самоток. Минах край нея и влязох. С влизането погледът ми фиксира едно дребно хлапе с широко учудено лице. Мадамата била неговата мама. Погледът му бе ококорен, а очите изпъкнали като копчета. Втренчи се в мен и не смее да се мръдне, сякаш вижда ламя в свирепа фаза на глад.

— Това е Кирчо! Прилича ли на мен? Внукът ми бе! Я дай деде ръчица на тоя спец по файловете!

Чак сега загрях интригата на моя набор. Беше довел внука си, точно дъщеря му го бе довела, за да ми покаже за какъв фен на Шакира става реч. Моя милост естествено демонстрира пълна симпатия. Стиснах меката ръчица на детето и го попитах дали имат на село магарета. Каза, че нямат, и че това е голяма отживелица, но пък имат интернет клуб. Казах „Браво!“ и „Натам отива света!“. После седнах зад клавиатурата на Кировия компютър и сложих диска с видеоприказките в сидито. Кирчо го бе донесъл, за да видя, аджеба, какъв е тоя пусти файлов стандарт, който свири на дивидито без грешка, а аз не мога да му се сетя.

— Сетих се! — викнах с голям ентузиазъм. — Та това си е оня прост стандарт с който почна цялата видеогалимация преди 15-на години.

— Е-е-й ученио! Е-е, сега няма ли да догодиш файло?

— Ще стане! — обещах, пъхнах в джоба си диска със записите на Шакира и се оттеглих с видеодостойнство.

Разбира се, след половин час файлът беше готов и то на пустия му дивиди стандарт, ама така и не можахме да го чуем, защото от фирмата позвъниха на Киро да прави нова щатна схема. Това продължи още три дни и три нощи. Аз се смилих към моя набор и три дни и три нощи му носих сандвичи с шунка и пържени картофки от близкия магазин нонстоп.

Ще питате какво стана по-нататък. Ами съвсем нормалното. Аз, Мони и Киро станахме фенове на Шакира. Понеже в нашата стая винаги свири чрез интернет радио Ен Джой, то в момента, когато свирне песента Вака Вака, а тя свиреше поне по десетина пъти на ден, от прозореца на нашата стая и от стаята на Киро гръмваше мъжки хор от дрезгави гласове — Водка-Водка! Хей, Водка-Водка!

Тия дни Мони, жичкаджията на фирмата го викнаха за един ремонт в Зверино. Отишъл той, оправил на поделението токовете, а на връщане го возили за по-пряко през Бов. Така го возили, та чак настинал и му се схванал врата. Влиза през вратата, опитва да се обърне към мен, ама заедно с главата му се обръща цялото тяло.

— Какво е станали с теб бе, Мони? — питам загрижено.

А той изхълцва и ми казва:

— Не ме питай, ами бръкни в долния шкаф, там където са бушоните и теловете. Зад велпапето има половин бутилка водка.

Извади я и ми разтрий врата.

Извадих аз бутилката, отпих един гълток, ливнах на длани и започнах. Разтривам, а после барабаня с пръсти. Така правеше баба ми навремето, бог да я прости. Това занятие продължи до оня момент, докато по радио Ен Джой не започна оная нашата песен. А ние, горките, само това чакахме. Подавахме си бутилката един на друг, отпивахме по гълток, а после с едни дебели гърла заизвивахме: Водка-Водка, Водка-Водка.

Не бяхме и усетили, че външната била хлопнала. Видяхме само как се отваря вратата на стаята и главата на шефа надниква вътре. Той ни погледна недоумяващо, поусмихна се невинно, после зададе съвсем резонния си въпрос:

— Какво става бе, момчета?

Мони хлъцна изненадано, опита да скрие бутилката зад гърба си, а сетне с храбър изтънял гласец заяви:

— Не е това, което си мислиш, шефе!

Моя милост, за да затвърди неговата сентенция, уверено и тържествено го подкрепи:

— Разбира се, шефе! Не е това, за което си мислиш!

ПАРАД ОТ ДОМАШНИ ЛЮБИМЦИ

Ако имате наблюдения върху гълъбите, сигурно сте забелязали, че са много лакоми и плашливи създания. Понеже те са моите любими същества от пернатия свят, то за тях бих могъл да ви разказвам с часове. Може някъде на друго място и в друго време да не е така, но тези пернати в района на Стария пазар са точно такива, лакоми и плашливи. С течение на времето и обстоятелствата тук се е формирало едно пъстро ято от красиви птици, перата на които са нашарени в какви ли не цветове от дъгата. Има всякакви, като се започне от стоманено лилавия цвят и се стигне до пъстрата бяло-черна премяна. Повечето са с червени кръгли очи и червени крачка. Има едри гълъби, охранени, важни, с едно добре оформено птиче самочувствие. Това са мъжкарите. Другите пък, дребните, сивички и безлични, са гълъбиците. Те са много плашливи и неспокойни, сякаш постоянно ги грози някаква опасност или изненада.

Това ято го виждам навсякъде около Стария пазар. То се върти около старите жилищни кооперации, защото в тях обитават техни почитатели, хранещи ги редовно с хлебни трохи и хранителни отпадъци. Вече познавам ятото по неговите членове. За съжаление, две-три птици от ятото са инвалиди. Куцаха със сгърчени крачка, повредени я от удар с камък, я по някаква друга причина. Винаги ми е било болно да ги наблюдавам как се мъчат да си намират храна. Другите от ятото все ги пренебрегват и отблъскват. Така е в живота — за сакати животът е горчив и мъчителен.

Обичам да ги храня. Дори и да нямам хляб за себе си, за тях намирам. Ядат предимно хлебни трохи. Веднъж опитах и с месни отпадъци, но не ги ядат като трохите.

За тях намирам време най-вече в почивните дни. През делниците бързам и почти забравям за съществуването им. Рано в събота отварям прозореца на остъклението на северната тераса, начупвам филийка намокрен хляб и гледам откъде ще се появят. Сякаш си имат съгледвач. Отнякъде се появява любопитна птица, пикира над липите и кацва на

няколко метра от трохите. След нея се появява и втора. Това дава знак и на останалите. Някъде от покривите на съседните кооперации ятото се втурва стръвно и накуп към така появилата се изневиделица храна. Друг път пък някой хубавец, който пази спомени от минали гуляи, разхождайки се по тротоара, привлича вниманието ми. Щом го съзря и се втурвам към кутията с хляба. Рязвам порязаницата и започвам роненето. Той естествено не се колебае и припва заинтригувано, а това поражда гълъбовото нашествие.

Зад нашата кооперация имаше построена една малка ламаринена бръснарничка. Там работеше един възрастен бръснар, с популярното в квартала име Пеци. Та този бръснар бе голям любител на гълъбите, значително повече от моя милост. Беше им направил цяло дневно разписание за хранене. Купуваше им мек бял хляб, който ронеше на дребни зальци пред входа на бръснарницата. Те му се отплащаха, като с присъствието си привличаха клиенти за бръснене. Мъжете, както знаете, са сантиментални и любвеобилни към птиците същества.

От няколко месеца обаче, след прекарания инсулт, Пеци престана да идва в бръснарничката. Беше осъзнал, че с работата му в тоя живот е свършено. На прозорчето на ламаринената съборетина се появи малка бележка с надпис за продажба. Тоя надпис се смени няколко пъти с все по-намаляваща цена. Най-накрая избелелите цифри за продажна цена престанаха да се четат.

Един следобед видях малък автомобил, който бе спрял пред бръснарничката. Пеци се бе изправил край него. Синът му сръчно рушеше малката тенекиена постройка и носеше бедния бръснарски инвентар към багажника на колата. Не ги заговорих. Беше ми неудобно. Какво ли имаше да питам тоя болен човек? Беше видял невъзможността да продължава с бръснарския занаят. Гълъбите осиротяха с още един свой почитател.

През тая ноемврийска нощ бе валил обилен и студен дъжд. Утрото, мразовито и мъгливо, едва пропускаше слънчевата светлина до влажната и студена земя.

Отворих прозореца на терасата. Един ранобуден перушан се разхождаше бодро между локвите на мокрия уличен асфалт. Моята реакция бе такава, каквато се очакваше. В хлебната кутия се търкаляше някакъв стар и тричав хляб. Поради диабета трябваше да консумирам точно такъв. Беше толкова твърд, че почти не можеше да се яде. Явно

съдбата му бе да нахрани гладните гълбови гърла. Отрязах няколко филии, намокрих ги на чешмата и започнах роненето.

Птицата ме видя и припна стръвно. Познаваше ме, защото на няколко пъти вдигна главица, за да ме погледне. Другите гълъби от ятото се появиха изневиделица. Пикираха надолу, излитайки от покрива на съседната кооперация. Започна едно боричкане, кълване, лакомо гълтане, както само гладни птици могат да го правят. Гледах ги умилено и с радост в душата. Бях им осигурил дневната дажба от храна и живот. Какво по-хубаво и прекрасно чувство за душата на един грижовен човек. Стоях тихо зад прозореца, за да не ги уплаша.

Въпреки това, в един миг те трепнаха и уплашено литнаха. Какво ли ги беше стреснало? Видях причината! Беше болонката на една пенсионерка от 13-етажната кооперация. Болонката се плезеше радостно и подтичваше целеустремено към гълбовото ято. От време на време подскачаше смешно с единия си заден крак. Беше така добре изкъпана, че чак бляскаше от белота. Стопанката ѝ беше оформила дълъг бретон, който скриваше тъмните, маслиненочерни очи. Вероятно беше напарфюмирана и с някакъв евтин дезодорант.

— Пеги, чакай ма, мамо! Не мога да те гоня! — Това беше гласът на придружителката. Вгледах се в нея и я познах... Ами че с тая жена седяхме на един чин, когато бяхме на невръстните седем години. Май се казваше Йорданка, ако не се лъжа. Колко бързо минават годините! Дали пък не беше овдовяла? Домашен любимец се отглежда и по такива причини.

— Данче ма? Твое ли е това същество?

— О-о-о, Стефчо! Добро утро! Да бе! Ошашави ме тая Пеги! Стана много придирчива към храна. Другите помияри ядат огризки, а тя кренвирши, пилешки крачета в собствен сос и други вкусноти. А като пощръклее, стой, та гледай. Не мога да я спра.

— Виж само да не ми изяде гълъбите...

— Тя гълъби не яде! Много са ѝ жилави! Трябва ѝ нещо сварено, посолено, пиперосано, намазано с мас или масълце...

— Добре, Данче, приятна разходка ви желая и на двете! Да я подплаша ли с една свирка? Какво ще кажеш?

— Недей, че после трябва да я лекувам от стрес. Много е чувствителна милата на резки звуци. Разлайва се от малко.

Данчето зави зад ъгъла на кооперацията и изчезна от полезрението ми. Гълъбите като по команда долетяха отново. Кълването продължи, докато... Друга болонка се появи откъм автомивката. Тия кучета сякаш си имаха свой любим и еднакъв маршрут, а той по правило минаваше точно под моята тераса.

Двете болонки се различаваха единствено по нрава си и по прическата. Стопанката на тая ми бе добре позната. Доскоро ходеше с прошарена коса. Понеже бе възрастна мома, някой ѝ беше казал, че яко я боядиса — ще се омъжи без проблеми. Тя, разбира се, я беше боядисала. Имаше вид на черен като донбаски въглища гарван с голямо дупе. Черният дебелодупест гарван подтичваше след любимката си и се провикваше:

— Силве ма, спри се ма, мамо, ще те вържа най-после!

Силва явно се бе освободила от чревното си съдържание и поради тая внезапно появила се лекота пробваше лечебния ефект на ситния кучешки тръс върху моминския си организъм. Да им се чудиш на тия моми, млади и стари, от къде взимат тая своя жизненост?

Естествено бе моите гълъби да се уплашат от нашествието на младата болонка. За кой ли път уплахата, че ще бъдат изядени без съчувствено слово и присъствие, ги накара да литнат към мъгливото ноемврийско небе. Това ме ядоса, наистина ме ядоса. Тия помяри с прически изнервиха моите любимци.

— Госпожице, вашата Силва да не е бременна? — Пробвах тоя стар закачлив и заядлив трик, който винаги даваше ефект на раздражение.

— Я си гледай работата бе, простак! — това пък беше милата реплика в отговор на моя въпрос.

— Черното не ви отива... По би прилягало кестеняво червен цвят на косите ви.

— Абе, защо не ти...

Фразата не довърши, защото злобарката се скри зад ъгъла на кооперацията. Ликувах, понеже гълъбите долетяха отново и продължиха пира. Миличките ми! На татко пиленцата...

Пак хвъркнаха!... Сега пък от какво?... Да бе! От престарялата Джина, декоративната кучка от съседния вход. Тя беше от породата чау-чау, едра и рунтава, с един син, та чак черен език. Беше полусляпа от старост и съвсем безобидна. Като я нападнаха бълхите и стопаните

й я гонеха от апартамента. Джина клякаше пред входната врата и започваше едно чесане, чиято интензивност можеше да се сравни само с поскането на моята трагично загинала крастава кучка Буба. Бог да я прости!

Сега, незнайно защо Джина бе решила, че болонката, която бе съзряла с полуизгубеното си зрение, е от мъжки пол, и поради това бе решила да го провери. Макар и на 100 кучешки години, любовта движи душата. Така е, както и да го отричат учените!

Огледах се. След Джина нямаше никой. Клетата, разхождаше се сама. Стопанинът й, пенсиониран или уволнен по заслуги митничар, не си правеше усилия да си губи времето с нея. Най-тъжното на тоя свят е близките ти да те прежалят. Вероятно същото изпитваше и Джина. Напълно естествено е да си потърси раздумка от мъжки пол.

Скрила се зад ъгъла на кооперацията, тя остави гълъбовата софра отново на разположение на закусващите. Гълъбите вече не смееха да се доближат, въпреки моите подкани и гукащи имитации. Бяха позакърпили глада и сега спокойно и безгрижно кълвяха малки камъчета и пясък досами тротоара на улицата.

Един едър и породист екземпляр, запален от любов, загъргори и се завъртя около слабичка гълъбица. Тя понечи да го клъвне, но той отбягна удара. Отдалечи се, после отново се нагуши, загъргори и налетя. Нямаше спасение от неговото нахалство. Гълъбицата приплясна с крила и политна към насрещната кооперация. Беше последвана от своя ухажор. Така е в живота. Любовта движи света.

ПРОМОЦИЯ

Винаги съм се чудел на моята комшийка. Тая жена ставаше много рано. Кога спи просто не зная. И тая сутрин, независимо че е събота, бе станала призори. Вероятно бе замесила тестото за мекици и пържеше първата от тях.

Май не бях познал, защото когато отворих външната врата в отговор на нейното позвъняване, я видях в пълно пазарно облекло, тоест вехтичка шуба, донесена от Гърция, полуразшити обувки, някакво избеляло шалче на врата и разбира се препълнена пазарска чанта.

Беше се ококолила, сякаш бе получила тайна призовка за следствения отдел. Сложила ръка край устата шепнеше като на театрално представление:

— В „Кауфланд“ са пуснали на промоция олио, боб, моркови и яйца... Бързай, иди си вземи, че ще се свършат. Народът отрано е направил опашки и граби, граби... Ето виж, купих пет бутилки. В мазето имам десет, та с тия стават петнайсет. Тъкмо ще изкараме до пролетта.

Нададох ухо заинтригувано.

— Моркови ли казваш? Тъкмо се канех да ходя за моркови на складовете, че там са най-евтините. Има ги и на лев.

— Какъв ти лев бе братче, по 35 стотинки са на „Кауфланд“ и това ще е до понеделник. После — Мачо! И боб има под два лева и яйца едни е-е-едри по 12 стотинки.

— Тръгвам, комшийке, хей сега тръгвам!

— Давай, давай... ще ги изпуснеш...

— Мно-о-ого си ми симпатична, нали съм ти го казвал, ама... Киро тука ли е? Да не вземе да чуе?!

— Няма го! Той е в Билата. Там пък дават на промоция свинско месце. Разделихме си обектите. Той се реди на опашка в „Била“, а аз в „Кауфланд“.

Нямаше смисъл да се мотая. Нарамих раницата, оная алпийската, че побира повече багаж и тръгнах.

Пътят до „Кауфланд“ беше дълъг и интересен. Беше дълъг, защото трябваше да вървя почти половин час пеш. Интересен бе, пък защото от там се носеше на вълни тълпа с пълни пазарски чанти. Хората се редели по два и три пъти на опашка, защото на щанда за олио давали само по пет бутилки.

Спомних си, че миналата година имаше подобна промоция и в „Била“. Тогава повечето от колегите носеха с колички по пет стека олио. Някой нарече тая промоция — „Блажната акция“. Идваха чак от Мездра и Борован с коли и грабежа ли грабежа. Тогава така и не можах да се доредя да купя поне една бутилка от евтинията. Молих се на някои от колегите да ми даде поне за едни картофи да опържа. Никой не си даваше от „блажните“ запаси. Все едно че идваше трета световна война и „блажнотията“ щеше да бъде единственото средство за оцеляване на човешкия род.

Така беше. Сега май еуфорията се оказа тройно по-интензивна. Сутринта, преди да изляза от дома, чух по Би Ти Ви, че днешния ден е обявен за „Световен ден за въздържание от покупки“. Репортерът вземаше интервю от млада госпожица по този случай. Тя пък беше изчислила, кой знае как, че ако не купуваме нищо на този ден ще спестим еди-колко си милиарда полиетиленови торбички, а с това и еди-колко си хиляди варела нефт, който се ползва за производството им. Дали пък фирмата собственик на веригата „Кауфланд“ е решила да сложи чеп точно на тая инициатива и да си вдигне рейтинга с най-евтини цени. Надали щеше да успее, защото всички знаеха, че не е така.

Не бях виждал този наш роден „Кауфланд“ толкова оживен. Тълпа от пенсионери се буташе на всички страни. Взрях се внимателно и различих доста познати, които се бяха поддали на общата покупателна вълна.

Най-напред тръгнах към „блажния“ щанд. Той се оказа празен. Пъстроцветна тълпа от ентузиастични чакаше стоически доставката на нова партия. Тя така и не идваше. Продължих нататък към „ййчения“ щанд. Ситуацията бе аналогична. Щандът беше ометен и на него се мъдреше традиционния надпис с традиционното извинение на

управата. Боб също липсваше. Запитах се: „Абе, аз какво ли правя тук?“. Нека поне да надзърна към морковите.

Е, тук ми се отвори късмета. Щайгите с едри турски моркови бяха заобиколени плътно от женски индивиди. Вероятно морковената диета беше дошла отново на мода и нежната част на човечеството бързаше да си подсигури материал за нея. Понеже моята диета беше някаква подобна, включих се решително в ровенето на куповете.

Бутаха ме отляво и отдясно. Някакви дамски ръце с гривни и лакирани нокти се пресягаха над рамото ми и ми издърпваха почти под носа най-свежите морковчета. Отдясно някакво бабе все ме буташе. Протягаше се и вземаше почти от дланта ми моркова, който си бях избрал. Погледнах го възмутено. То се бе прегърбило, сбръчкало, но упорито работеше с лакти и колене спрямо околните. След поредното му нахално грабване на поредния морков го изгледах кръвнишки. То също ме изгледа. Усмихна ми се с ликуващото изражението на Наполеон пред горяща Москва и продължи да се бута. Както и да е, бабетата бяха с предимство, нали ни бяха създали и отгледали. Понапълних три плика с моркови, измерих ги и продължих нататък.

Евтини мандарини! Тарапана! Едва успях да сложа двайсетина зърна в торбичката. Някой ме бутна и разкъса тъничкия ефирен плик. Наведох се и започнах да събирам съдържанието в друг, който предвидливо бях пхнал в джоба като резерва. Нещо багажът ми натежа... Подкляквайки продължих към месния щанд. Грабенето на евтина кайма вървеше с пълна сила. Беше достатъчно да се огледам. Суетенето на хора ясно ми подсказваше на кой щанд има промоция.

Ето, взех си и малко кайма за кюфтенца! Хайде сега към касите! Двете ми ръце тръпнеха от тежките торби. Не бях взел количка, за да не се бавя, но сега видях вълшебното ѝ предимство пред традиционното мъкнене на ръка.

Чакането пред касите също бе интересно, защото касиерките заделяха и връщаха голяма част от стоката. Имаше някакво ограничение в количеството, което стриктно се спазваше. Погледнах торбите си с моркови и си казах на ум: „Може да мине, ама може и да не мине... Най-добре е да се правя на разсеян, пък каквото ще да стане!“.

Дойде и моят ред. Не мина! Касиерката задели едната торба настрана и започна да ме укорява. Мигах на парцали, предъвквах

някакви неубедителни извинения и се чудех къде да се дяна.

Зад мен се оказа онова нахалното бабе. Без да искам се обърнах и го видях. Ликуващата усмивка цъфтеше на сбърчените му устни сякаш искаше да каже: „Е, прецакаха ли те!“. Това най-много ме възмути. Оставих торбата на разположение на касиерката, платих и продължих към изхода. Продължих, обаче гневната мисъл ме глождеше отвътре като червей узряла ябълка.

„Това бабе ли ще ми се подиграва на мен? Я-ха-а-а! Абе, защо не оставя багажа на гардероб и се върна да си взема морковите. Ами ако има камери и ме наблюдават? Може да се приближи някой служител и да каже: Вие вече си взехте вашето!“

Да става каквото ще! В тия моркови ми е диетата и здравето. Къде ли ще ги намеря толкова евтино?

Речено — сторено! Върнах се обратно в магазина и напълних нова торба с моркови. Пътюм грабнах и три консерви с риба тон. Те също бяха на промоция! Минах през друга каса, за да избегна повторната среща с оная касиерка. Никой не ми направи забележка! Умните хора като мен намират начин, нали? Оставаше сега да пренеса тоя багаж до дома. Да-а-а, ама до там е шест часа път с камили. Поне е надолнище. Огледах се за последно назад.

Навалищата се щуреше като пред трета световна война. От големите екрани над касите вървеше дневната емисия на Би Ти Ви. Говореха пак за „Деня за въздържане от покупки“.

Багажът ми беше прекалено тежък, дори и напъхан в алпийска раница. Вървах подкляквайки и си мислех, че само в родната България може да има подобно шоу. Германецът или датчанинът никога не биха го допуснали. Да-а-а, ама там никога не е имало социализъм...

КОГАТО СЕ ЗАЖЕНИХ

Ние българите много обичаме да празнуваме. Едва ли има нация с толкова много празници в годината като нас. Ако ли пък празникът е от голямо значение като Великден или Коледа, то намираме начин да го правим по два пъти, а понякога и по три пъти. Кой ли ще отрече значението на съборите, или както ги наричаме по нашия край „сборовете“. Това са забележителни дни, защото всяко село, селище или малък град тогава празнува, а на празнуването същината е най-вече ядене и пиене на корем.

Така беше и тая година. Зададе се Коледа и Нова година. Целият малък колектив от службата си организира банкет в личното заведение. То бяха наздравници, то бяха танци, то бяха разпивки. Два дена след това се разказваха истории, коя от друга по-интересни и цветисти. И понеже банкетът бе организиран твърде рано, почти седмица преди празника, то задължително трябваше да се повтори в по-скромен и умален вид.

Събра се отново колективът, надонесе мезета и домашни питиета, повдигна се настроението и както му е реда започнаха лакърдиите. Любопитното при българина е и друго, че когато празнува говори за работа и обратно. Този път правилото бе нарушено от нашия колега и сладкодумец Манолчо. Той най мразеше на банкет да говори за работа, затова подкара оня свой цветист набор от истории за минали банкети и лични празненства. Имаше какво да разказва, защото беше минал вече четиридесетака, а на тая възраст мъжете имат твърде богат житейски опит както с жени, така и с напивания.

Подхвана Манолчо лакърдиите, а навалицата жадна за смях и ведро настроение се умълча и заслуша.

— Та да ви кажа, започна той, имам много мили спомени от моя годеж с булката. Не могат да се забравят, а не са и за премълчаване.

Той вдигна чашата си с червено, телишко вино, отпи една юнашка глътка и продължи:

— Ние по Монтанско, навремето му казваха Михайловградско, си имаме специален табиет за такива случаи. Обикновено годежът го сливахме със сватбата, защото не можем да търпим, да чакаме и да губим време. Има и още една подробност. Сватбата и годежа се правеше не в дома на младоженеца, а в дома на булката. Никъде не го правеха така, но в нашите села се правеше. Преди да отидем в дома на булката, трябваше задължително да минем през някое заведение и да му ударим по три твърди питиета за отскок. Навремето в Монтана беше модерно годявката да се прави в подлеза на гарата. Там имаше една малка дискотечка, където на нас младите сякаш бе вързан пъпа.

Какво се смеете бе, подлезът не беше както е сега, осеян с пикня и лайна. Беше си чистичък и новичък. Даже Тодор Живков го бе открил. А дискотеката работеше на пълни обороти. Помня, че се свиреха все диско парчетата на Бони Ем.

Та навървихме се ние в тъмната хралупа, осветена само в мигащи, разноцветни светлини и озвучена от силна, до спукване на тъпанчето модерна музика. Помня и друго, че старите на втората минута ги хванаха нервите. Ударихме му по три гипса, изтанцувахме му по няколко модерни диско парчета. Дъртите пиха ракия, но това са подробности. Уискито нещо не им допадаше. После, подходящо подготвени, тръгнахме за селото на булката.

Колите свиреха с клаксони, ние викаме колкото ни глас държи, цветните балони се вееха на антените, абе всичко бе както си му е реда.

Пристигнахме на село, а там ни чакаха най-старите. Бабичката на булката ронеше сълзи и извиваше гласец като на умряло. Старецът пък влачеше някакво двулитрово шише с ракия. От време на време го надигаше, отпиваше як гълток, после се опитваше да свирне юнашки, ама като нямаше зъби само изшъткваше и викнеше „опааа“.

Софрата беше вече подредена, комшиите поканени, а селската духовна музика правеше разгривка с червено вино и с хората на Дико Илиев. Чакаха само нас — сватбарският екип. Седнахме на масите и...

— Абе карай на интересното, остави тези приказки дете всички си ги знаем — обади се нетърпеливо Ванко.

— Ама аз само да кажа какво вино пихме... — опита се да дообясни Манолчо.

— Знаем какво сте пили, ето от това телишкото вино дете сега си го наливаш в чашата.

— Позна! От него беше! Та да мина на интересното. Хапнахме, пийнахме, а стареца се обърна към тъщата. „Кино ма, ша знайш, че вече нямаме гъски!“ „Що бе, тате?“ — попита загрижено тъщата. „Ами натръшкали са се и трите, барабар с гъсоко до реката. Лежат и не мърдат. Някаква болест май ги е натиснала. От време на време гъсоко си протегне гушата и се мъчи да изкрека, и това си е... Какво шъ ги праим ма?...“ „Шъ ги колим!“ — отсече тъщата като командир пред взвод от новобранци.

— На мен, като младоженец ми е все кофти, хей така да седя и само да ям и да пия. Исках да направя някакво добро впечатление пред новите ми роднини, да се покажа като работлив момчурляк. Изтъпаних се, провикнах се: „Мамо, тате, мога ли да помогна с нещо, а?“. „Абе я си пий пиенето бе, чедо, има време за работа“ — изфъфли стареца. „Верно бе! — рече тъщата. — Нека видим какво може момчето. Да му дадем да свърши некаква работа. Коце-е-е, я му подай оня зеблениа чувал, да иде да ги заколи и да ги ощице. Нека свиква с домашната работа.“

— Взех аз чувала и тръгнах към реката. Стигнах. Гледам едни едри бели гъски се натръшкали заедно с гъсока до сами миризлива купчина с пращина. Лежат и не мърдат, сякаш бяха умрели. Подритнах аз една — не мърда, подритнах друга — и тя. Ами сега!? Никога досега не бях клал гъска и ми беше някак много притеснено. Не че ме бе страх, просто така — като видя кръв и ми се гади, а пък да си призная беше ми и жал за тях. „Карай Манолчо, минавай направо към втория етап от процедурата — щипане на перушината!“ — рекох си. Нормалните хора, преди да започнат щипането, топят птицата в гореща вода, за да ѝ се отпуснат порите на кожата и да се вадят перата полесно. Понеже нямаше наблизко подобни удобства, хванах първата гъска, топнах я в реката и започнах. Беше голям зор ще знаете. Гъската си е едра птица и перушина — много. Щипах аз, щипах, изпотих се здраво. Дойде ред на гъсока. В него беше останала някаква душица, защото като го пипнах, си отвори едното око и рече: „Га-а-а“.

Взех един камък и го чукнах по главата. Опрости се завалията и аз започнах. Не остана перце по гъските да знаете, нали съм си стриктен в работата. Седнах на близкия камък да почина. Размислих се: „Ами сега? Как ще ги отнеса наведнъж и четирите птици? Тежки

са, няма да мога. Я да отнеса най-напред чувала с перушината, пък после ще се върна с количка и за тях“.

Речено — сторено. Нарамих чувала и тръгнах. Сватбарите вече бяха се понапили. Викаха, дюдюкаха, музиката свиреше повече от фалшиво. Телишкото вино беше хванало и музикантите.

Видя ме бабичката и попита: „Свърши ли, чедо, работа?“. „Да, бабо, ама не можах да ги донеса, че са тежки. Донесох само перушината.“ „Нищо, чедо, дедо ти ще иде да ги прибере, а ти седни да си допиеш пиенето. Нали си ми младоженец. Ех, милото на баба...“

Седнах аз до булката, а тя ми напълни чашата до ръба. Беше горда с мен, защото пред цялата сватбарска дружина се показах работлив и отзивчив.

— После какво стана? — запита нетърпелив Киро.

— Ами какво стана... Стана така, че умрях от срам пред всички.

— Казвай де, казвай най-интересното — усмихна се Ванко.

— Отиде дядото на булката да ги прибере. Върна се някак умълчан и угрижен. Погледна ме, после изведнъж се засмя и се провикна: „Хей, шъ знаете, че гъските са си живи и здрави. Някой си е варил ракията и е изхвърлил пращината край реката. Те нали са си водни душици. Отишли да се поизкъпят и видели манджата. Нали си е гъска и не разбира, яде всичко каквото му попадне. Нагълтали се с пращина до човките. Алкохолото ги хванало и ги натръшкало. Когато отидох, бяха вече на крак. От щипането ли, от здравата ли гъша душа, се осветили. Вървят и се завалят, голи както ги е майка родила, а гъсоко грака та се не трае. Друг път не съм го чувал да грака толкова силно. Може и да го боли, не знам. Боже господи! Такова чудо не бях виждал. Да щипеш жива гъска!...“ — каза и се прекръсти.

При тия думи на дядо всички спряха играта и така се закикотиха, че щяха да умрат от смях. А моя милост, да ви не разправам какво чувстваше. Идваше ми да умра, но от срам. Булката до мен се осериози, намръщи, каквато си е и сега в повечето случаи. Смали се някак и дума не продума до края на сватбата. Такъв фал да направи нейният възлюбен и то на сватбата! Такъв срам! Това се помни бре-е-ей! С години ще се помни!

— А какво стана с гъските? — попита през сълзи Ванко.

— Ами живяха още пет-шест години, докато дядо не ги изкла, коя за задушница, коя за Коледа. Изкла ги, ама нито веднъж не ме

покани да им опитам месото. Казваше, че съм извършил голям грях пред Господ.

— А поникна ли им перушина?

— Да бе! Никой не го очакваше. След месец минах към село. Видях ги да щрапат в индийска нишка към реката. Имаха нова перушина. Беше една лъскава и хубава, перушина за чудо и приказ. Ха наздраве! За идващата Коледа!

НЯМА ГЛАДНА КОКОШКА

В службата имаме един голям сладкодумец. Манолчо се казва. Роден е някъде в Монтанския край. Като започне да разказва, сякаш мед му капе от устата. Веднъж му казвам:

— Манолчо бе, батковото, да не си роднина с оня големия писател от вашия край, с Йордан Радичков бе?

— Не съм — казва. — Ние монтанчани много тегло сме теглили и много мизерия сме видели, затова ако не можем да си подсладим живота с някоя хумореска, пиши ни заминали. Та затова. Никой в тая наша България не може да ни отдума. Кажете ли една лакърдия, ние ще му извадим три и пак ще сме отгоре. Та нищо чудно тоя земляк Радичков от тегло да е прописал.

Говорим си така на един от „малките“ банкети, от тези дето се правят след „големите“, за да си дойдем бързо във форма и за да не ни мъчи продължително махмурлука. Манолчо е донесъл от онова прочуто телишко вино, дето само като го погледнеш те хваща градусата. Допълва чашите, а то бълбука и искри като заешка кръв. Току-що е свършил историята за гъските и подхваща втора. Ние вадим носните си кърпички, забърсваме сълзите от смях и чакаме с нетърпение следващата му лакърдия.

— Абе нещо напоследък май няма свестни сборове? Какво ще кажете, а? Няма пари, няма прасета, няма истинско вино. Всеки ходи по хипермаркети, купува свинцини докарани с кораб от Ирландия и сипва вино с грозде от Пернишко. Та нима не знаете, че в Перник не расте добре лозата и гроздето им е боклук. А от боклук грозде става и боклук вино. Ех, не е ли да си го отгледаш на баира над Нивянин, да си го окопаеш шест пъти и да си го обереш така узряло, че да ти лепне по пръстите... нали?

Моята булка, ако не знаете, ще ви кажа, е от Нивянин. Избирал съм си я измежду един куп моми. Да е дупеста, да е захватна, да може да майстори баници и да готви вкусни манджи. Така ами! Иначе вратът ми ще изцибрее та ще се прекърши — каза го и се поглади по

закръгленото коремче. Розовите му бузи щяха да се пръснат от червенина. Малък златен зъб бляскаше в ъгъла на устата, спомен от добрите чувства на тъщата в момент на умиление. Била жертвала три турски жълтици за зетя.

— Ами-и, да не се отклонявам от темата. Думата ми беше за сборовете по врачанско. Само сбора на Сумер може да им съперничи.

Моята булка има някакъв братовчед в Сираково. Нали го знаете това село? През Борован е, та оттатък. Братовчед ѝ гледал прасе. Пораснало прасето, станало нерез за чудо и приказ, почти двеста кила. Добре, ама това голямо и страшно животно, колкото хипопотам, трудно се коли. Наближавал сбора на Сираково. Братовчедът на булката решил да бастисва нереза. Поканил тоя-оня от село, но никой не се решил да коли подобно страшилище. Чула булката за тоя проблем и му рекла: „Само мой Манолчо ще свърши работата!“.

Зарадвал се братовчеда, потрил ръце и ми звъни по телефона: „Наборе — казва. — Ти баща, ти майка. Каня те в събота на сбора, ама трябва да дойдеш по-раншко и да помогнеш да бастисаме Пенчо“. „Кой Пенчо бе, наборе? Ти да не искаш да ме тикнеш в затвора? Аз убиец на хора не ставам!“ „Не бе наборе! Така викаме на нашето прасе. Тате го кръсти на дядо, защото кога се роди — дядо му вади краката и го три със слама.“ „А-а-а, така бива! А пък аз си помислих, че ще трепем някой, който те е псувал на майка. Добре, наборе! В събота идвам. Пиши ме в списъка. Ще го оправим Пенчо!“

В събота, рано сутринта, пристигнах аз в Сираково с раздрънкания джип дете едва има душа да диша, камо ли да върви. Наборът бе събрал цяла чета от юнаци. Като ги гледаш, нито един може да ти хване око. Какво ядат тия хора бе, че са толкова хърбави? И на всичкото отгоре тръгнаха да колят прасе. Ами че то ако ги подгони, няма да могат да му избягат.

Излезе набора да ме среща, още на входната порта. Носи в едната ръка кофа, а в другата малко чукле.

— Що ти е това чукле бе, наборе? — питам го.

— Ами да ударя Пенчо по главата и да го утрепя. В Австралия така правят с овците.

— Абе ти прасе клал ли си бе, човеко? Ще го биеш с чукле! Докато го целиш Пенчо така ще те ритне, че ще те изтумби. Тук се иска по-специален чалъм. Гледай сега мен и се учи на занаят.

Пристъпих аз към оградата дето е кочината. Пенчо като ме усети и мигом забреца и заквича на умряло. Сякаш разбра каква съдба го чака. Ей, това прасетата са много умни животни. Само като те погледнат и ти отгатват мислите.

Заговорих му аз като на човек. Наближих го, леко-меко, ама животното ме гледа недоверчиво и рие със задните си крака калта. Около кочината, да ви разправам, имаше толкова много кал, че можеш да измажеш цял царски палат с нея. Май беше от ноемврийските дъждове дето не спряха цяла седмица.

Та наближих аз Пенчо и протегнах дружелюбно ръка. Излъгах го тоя пич. Помисли си, че му подавам кочан с кукуруз. Наближи, вирна муцуна, подуши ми пръстите, а аз в тоя момент — хоп и му се хвърлих отгоре.

Че като се разквича оня звяр, че като се замята. Въргаля се той, а аз заедно с него. Калта ме облепи целия от глава до пети. По едно време го приклеших здраво към един голям камък и им викам: „Хайде по-бързо! Теглете му ножа докато го държа! Хайде, че го опуснах!“.

— Наборе, трябва да го обърнеш да легне на десния хълбок. Така на Киро не му е удобно да забие ножа.

— Ех, маааму стара! Какви сте кекавци у това село!

Пуснах аз мъртвешката хватка, а Пенчо само това чакаше. Дръпна се силно, зарита, закачи ме за ръкава на ватенката и ме повлече като някаква баберка. Народът стои, гледа и не смее да шукне. Причерня ми. Абе аз Манолчо, специалиста по прасетата ли съм, или лукова глава! При тия мисли ми дойде лъвска сила. Скокнах като че подхвърлен от пружина и се проснах с цялото тяло върху Пенчо. Завъргаляхме се отново. Устата ми се напълни с кал, очите също, само дето в дупето не влезе. Обърнах Пенчо на дясната страна, тая дето е удобна за Киро. Оня само това чакаше. Като се измахна, та заби ножа чак до дръжката. Улучи го там дето трябва, мааму стара. Пенчо ритна два-три пъти с крака и притихна.

— По-нататък сте вие — казвам им. — Ще го дерете ли, ще го колите ли — ваша си работа. Мене ще ме викате само за яденето. А сега отивам да си мия лицето, че очите ми се мрежат от свинската миризлива кал.

— Браво наборе! Печен си! — вика братовчеда на булката и ми стиска ръка. — Те за тоя момент ми трябваше човек. Другото е от

мене. Яденето и пиенето си е пак от мене.

Изми се моя милост. Бабата на набора ми даде един евтин парфюм да се напарфюмирам, за да не мириша на свиня. Седнах аз на двора на едно stole и зачаках. Те, юнаците му хърбави, бързо видяха сметката на Пенчо. Рязаха, дяляха, кормиха, накрая събраха всичко в два големи медни котела и тръгнаха към чешмата да го мият, месото де, пък и тях си.

Бабичката запали в малкото себе стара печка „Чудо“. Наряза десетина глави лук, измеша го с мръвките и ги сложи във фурната да се пекат. Дядото наточи едно малко бяло котле с червено вино самоток и го тръсна на разклатената маса.

На село ще знаете, вино на сбор се пие не от чаши, а от паници. Така че пред всеки от нас имаше по едно малко гледжосано паниче и по един голям комат бял хляб. Извади бабето тавата с мръвките от фурната, а парата се вдига и ухае на не знам какво си, просто слюнки да ти потекат. После нарязва отделно само мръвки и ги сложи за печене без лук — специално за нас монтанчани, защото ние много мразим да миришем на лук и по тая причина избягваме да го ядем. И се започна сбора...

Леле-мале... Така вкусно никога не бях ял и пил. Сираковчани, макар и по-бедни от нас, знаят как да се представят пред хора. Не са скръндзи, а и виното си го правят по мерак.

Ядохме, пихме, ядохме, пихме и накрая се предадохме. Всеки наляга където свари, кой на пода, кой на диванчето, кой на булката на братовчеда в краката. Друг щеше да легне на печката, ама бабето бързо му склати акъла.

Аз се доредих да легна на дивана. Тъкмо задряхах и по едно време усетих, че нещо нередно става в мен. Абе обърна се на една страна, а то се обърне два пъти. От жегата ли, от какво ли, почнах да оригам. Оригам, ама все на блажнотия. По едно време усетих, че няма да издържа дълго на напъна, станах и се забързах към клозета.

Навън беше навалял лек снежец. Клозетът се намираше в края на двора. Стискам аз зъби и бързам. Бързам, бързам, ама накрая опуснах. Че като се проточи една червена следа от вино и несдъвкани мръвки, от черешата та чак до вратата на клозета. За вътре не остана материал за повръщане.

Избърсах си устата с шепа сняг и тръгнах обратно. Беше ми олекнало. Легнах на диванчето и заспах като вакло агънце.

Призаран чух бабата да казва на дядо:

— Дамяне! Ей, Дамяне! Шест саато е! Нема ли да ставаш да раниш кокошките?

— Не бой са ма! Кокошките са наранени!

— Я не се занасяй бе! Как така наранени?!

— Ами Манолчо ги нарани ноцес у два саато. Ако не верваш иди да провериш.

Старецът беше прав. Като се събудихме, тръгнахме един след друг към клозета. Когато дойде моят ред видях, че край пътеката се проточваше изрисувана една широка червена диря. Беше изографисана от съдържанието на моя стомах. Любопитното бе това, че по нея нямаше нито една свинска мръвка. Дори и от лука нямаше. Кокошките, тези ранобудни и огладнели душици, бяха изкълвали всичко.

Сега те ровеха щастливи ранния сняг, крякаха радостно, а петела чат-пат изкукуригваше някак дълго, дебело и силно.

За вас лъжа, за мене истина, имах чувството, че в гласа му се преплиташе гласеца на бастисания Пенчо.

ГАЗИЛА ГО МЕЧКА

Да си призная, когато се съберем на банкет, винаги гледам да седна до Манолчо. Причината е, че обича да носи от своето искрящо и ароматно телишко вино, а не по-малко важното е, че е много сладкодумен и до него никога не се скучае. Духът се вдига, настроението, ако е кисело се оправя, а смехът се лее като руйно вино от стара дъбова бъчва.

И сега е така. Манолчо е обърнал две-три чаши от своя еликсир, зачервил е пълни бузи и нарежда ли нарежда. Всички са вторачили поглед в устата му, извадили са носните кърпички и трият ли трият предателските сълзи, които смехът е предизвикал. Историите следват една след друга. Тъкмо бе завършил оная с коленето на нереза Пенчо и бе спрял да почине и да замези, когато Ванко отново го подкачи.

— Колега, я кажи как те е газила мечка?

На Манолчо друго подсещане не му трябваше. Изкашля се, за да си пооправи гласа. Избърса си устните от мазнината на пържолата и започна:

— Тука като гледам всичките сте ми колеги, железничари до седмо коляно. Само она там жичкаджията е пришълец, но нейсе ще го опитомим. Всички знаете, че навремето преди двадесетина години, преди да дойде демокрацията, в жп-то беше друго. Задължаваха ни да носим навсякъде фуражки, поне тези дето завършихме института. Като се изцепим с куртката, излъскаме чепика и обуюем панталона с ширит, всеки, който ни съглеждаше — казваше: „Виж го! Тоя е офицер. Браво! Добре я обличат армията!“.

А ние си бяхме обикновени железничари, дето знаят само да се провикват един на друг и да пият юнашки. Но си имаше ред, особено за фуражките. Имаше наредба, която задължаваше да се носи фуражка навсякъде.

Спомням си, една година няколко колеги, май тук има още от тях, отидохме в село на сбор. Като ни видя бабичката, възкликна и рече: „Брей, всичките момчета са с фуражки като офицери. Всичките са

началници на мойо внук!“. Имахме личен и спретнат вид. Не можа горката да ги види после на гарата на Монтана. „Началниците“ така се бяха напили и освинили, че се търкаляха по перона. Та така. Но да не се отклонявам от темата.

Знаете, че през ония години, по Живково време, ние младите си имахме закон. Като дойде лятото и въртяхме, сучехме, но отивахме на море. Да не идеш лятото на море значеше голям пропуск. И най-бедния от моите набори взимаше пари в заем, приготвяше сака с багаж, хващаше влака за Бургас или Варна и търсеше най-хубавия златист плаж. Казах „златист“, ами че тогава и на Златните пясъци ходехме, защото бе толкова евтино, че една бира и три кебапчетата не струваха повече от лев и петдесет. Но ги нямаше сегашните хотели. Ресторантчетата се брояха на пръсти, а увеселенията си бяха като на панаир — току на самия плаж.

Помня, че едно лято донесох цял плик с рапани и миди. Жената ги подхвърляше насам-натам, пък най-после ги изхвърли на боклука. Така ѝ се разсърдих, че не говорих с нея цяла седмица. Ще ме питате, защо не съм я водил на море? Ами как да я водя като тайфата от съвипускници бе непрекъснато около мен. Ще я погледне някой по-така, ще я щипне по задника и после какво — хайде в съда за развод. По-добре да си стои в къщи, а морето... какво пък. Като се върна ще ѝ разкажа, да разбере как се плискат вълните в него.

Това, за което искам да ви разкажа сега, се случи тъкмо през лятото, когато завърших института. Дадоха ни дипломите. Няколко съвипускници монтанчани се почерпихме в „Дупката“ при подлеза до жп гарата. Там се уговорихме да идем на Златните пясъци. Тате, като чу за моето желание, тупна се по задния джоб, извади от портмонето две петдесетачки и ми каза: „Вземи, моето момче! Иди на морето да си починеш от изпитите. Заслужил си го“.

Като го слушах, чак ме досрамя. Рядко ходех на лекции и в студентската ми книжка по-голяма оценка от тройка нямаше, ама нали взех дипломата, а той си е родител и се радва на успеха на чедото си.

Взех парите, изгладих служебната униформа, изчетках фуражката, нарамах китарата и тръгнах. С мен бяха още четирима мои колеги от Монтана. Учехме в един поток и завършихме заедно. Оказаха се много приказливи момчета, пепел им на езика, защото след това благодарение на тях станах легендата на града.

Първата ни работа на варненската гара бе да си купим по един голям варненски сладолед. Нямаме си на представа какви само сладоледи правеха в тая Варна през онова време. Ядеш и не можеш да го изядеш, голям, ароматен, с черешка отгоре и в тройна вафлена фунийка. Качихме се на някакъв зелен автобус „Шкода“, който правеше само един-единствен курс — Варна — Златни пясъци. То тогава и нямаше други автобуси. Бяха така раздрънкани и прашасали, че ти идеше по-скоро да тръгнеш пеш. Край асфалтовото шосе се низеха бадемове дръвчета, а морето зад тях беше едно синьо, синьо, осеяно с бели вълнички, та чак ти идеше да подскокнеш и се хвърлиш в синевата му.

Златните пясъци си беше международен курорт. Идваха летовници от целия соцлагер, чехи, руснаци, унгарци... Там за пръв път видях плажни чадъри. Бяха десетина, нашарени като любеница на червени, сини и зелени ивици. По алеите минаваха продавачи с колички, а на тях печени тиквени семки, фъстъци, печени бадемове ядки и какви ли не други вкуснотии. Аз, половината пари от тези дето ми даде тате, изхарчих по тези слободии — сладолед и ядки. Бях обаче младо, двайсет и една годишно с едва наболи мустачки.

Взехме си стая в един евтин хотел, извадихме по една хавлия, нахлупихме фуражките на главите (беше ни забранено да ходим на обществени места без фуражки) и тръгнахме за плажа.

Надали можете да си ни представите. Все пак се опитайте. Белички като текезесарски труженици, с едва наболи мустачки, обули шити от син док плажни гащета и накрая вместо шапки за слънце — нахлупили едни широки, черни фуражки с лъскав златен ширит и с още по-лъскаво колело върху железопътна релса. Въобще бяхме истински антураж на цирк. Отвсякъде ни оглеждаха и тихичко коментираха. Нямахме търпение да се топнем в морската вода. Някои дори при топенето не свалиха фуражките. Абе, беше шоу и половина.

На плажа имаше и интересни атракциони. Някои се връзваха с колан към парашут и един мотоциклет ги теглеше и издигаше трийсетина метра във въздуха. Имаха и спасителен пояс на кръста, в случай че паднат във водата и не могат да плуват. На една малка естрада духов оркестър свиреше модни парчета. Те бяха все от рода на чикагски джаз и диксиленд. Чужденците обичаха тази музика.

Тук идва и най-интересното. Отнякъде се появи един шишкав циганин с една шалвареста циганка. В ръката си държеше синджир и гъдулка, а след него ситнеше проскубана хърбава мечка. Те заобиколиха естрадата с оркестъра, поотдалечиха се малко, за да им се чуе думата и започнаха своя си спектакъл. Ще попитате, какво ли може да покаже един циганин с мечка? Старият номер с танца на мечката обаче не беше единствения. Тоя предприемчив човек бе измислил още един свой оригинален номер. Състоеше се в следното: избираше човек от публиката, повеждаше го в центъра на кръга от хора, поканваше го да легне и даваше нареждания на мечката. Номерът се наричаше „Газене от мечка“. Животното пристъпяше към човека, поставяше предните си лапи на корема му и лекичко едва-едва ги движеше. През това време той подвикваше, хвалеше храбростта на човека, укоряваше мечката, а накрая подканяше циганката да пише нещо в една тетрадка.

Приближихме се заинтригувани към мечкарския екип и любопитни загледахме. Не зная защо, но циганина по едно време се втренчи в мен, доближи ме, хвана ме за ръка и ме поведе към мечката.

— Хайде, бабо Мецо, да газиш това момче — каза, и ме натисна да легна.

Нали съм си сговорчив, подчиних се на жеста му и легнах. Моите монтанчани почнаха да ръкопляскат и да дюдюкат. Мечката постави лапи на голия ми корем и започна да ги тупа лекичко, ама съвсем лекичко. Лошото бе, че нямах никакво горно облекло, а само почервенялата си от слънцето кожа. Ноктите на мечката надраскаха корема ми и оставиха явни и недвусмислени следи. Процедурата трая не повече от пет минути. Станах аз, отърсих се от пясъка, погладих драскотините, а в това време циганина крещи с пълно гърло:

— Как ти е името, момче?

Казах му трите си имена.

— От къде си?

Казах му и името на родното си село.

— Къде си учил?

Казах и името на института.

Сега последва истинския ми срам. Циганката подаде на циганина един кариран лист от тетрадка, а той наду гърло.

— Е-е-е-й, о-о-ора-а-а! Слушайте бре-е-е! Дне-е-е-ес, на седемнайсети юли, две илядо деветстотин седемдесет и пета година-а-

а Манолчо Христов Манолчов, родом от село Сумер, Михайловградско, учил в железопътния институт в София-а-а, беше газен от мечката Борянка. Всичко е истина-а-а... Който не вярва-а-а нека дойде-е-е и прочете-е-е. Тука-а-а в тоя-я-я сертификат го пишеее черно на бело-о-о...

Шоуто беше пълно. Моите приятели и съвипускници припадаха от смях. Публиката около мечката ръкопляскаше, а аз, намествайки фуражката на главата си, бързах да се скрия от хорските очи.

— И какво стана по-нататък? — полюбопитства Ванко.

— Ами стана така, че добих популярност в родния ми Михайловград по-голяма от тая на Гагарин. Моите съвипускници разказали надлъж и шир за моите приключения с мечката.

Цяла година след това ме беше срам да се мярна по централните улици на града. Всеки познат щом ме видеше и ме питаше: „Абе приятел, вярно ли, че те е газила мечка? Че как оживя бе? Я разкажи за случая!“. А аз какво да разказвам, предъвквах набързо някакво извинение и бързах да изчезна. От тогава ми излезе и прякора Газения.

Ама на вас ви забранявам да ме наричате така, защото щом си чуя тоя прякор мигом ме хващат нервите.

СИРНИ ЗАГОВЕЗНИ

Винаги съм твърдял, че едно куче ако не го нарекат с име, то няма да му върви в живота. В този смисъл всички помияри в района на Стария пазар си имаха имена. Разбира се, някои от тях се дублираха, защото имената им даваше моя милост, а понеже нямах екстрасенски способности и не знаех първоначално дадените им, просто си ги кръщавах по свое усмотрение, хей така — според външния им вид и навици, без да се съобразявам с горния факт.

Тия дни в нашата кооперация пристигна едно семейство от Либия. Беше успяло да хване първия удобен самолет и да се спаси от репресиите на бунтовниците, които заплашваха да свалят Кадафи. Със себе си доведоха и един много симпатичен домашен любимец, малко кафяво кученце с къси крачета и къса козина от породата дакел. Не зная как са успели да го пренесат в самолета, но любимецът си беше тук и смело се разхождаше около кооперацията. Беше много красив, с лъскава, добре измита козина, черни оченца и едни дълги уши, които метяха земята. Лаеше гръмогласно по всеки, с глас подобен на кънтяща камбана от голям католически храм. Беше страховит лай, нямащ нищо общо с телесните данни и вида на дакела. Просто Господ Бог си му беше дал тая дарба. Другата му божа дарба беше, че лаеше задължително непознати, а като такива набеждаваше всички обитатели в нашия вход.

Много се изненадах, когато го видях първоначално. Бяха го облекли в бежов шлифер с едни едри, тъмнокафяви копчета. Комшийката, която го разхождаше, твърдеше, че този костюм е последната лондонска модна линия сред кучетата и за него била дала половин средностатистическа, българска, пенсионерска пенсия. Може да е било и така, но дакелът в това облекло имаше много комичен вид.

Верен на своите навици, след дежурния лаф за либийските събития, я попитах за името на дакела.

— Дакел е породата му, а името — Майкъл.

— А аз мислех, че го наричате Дачи.

— Нееее, Майкъл е...

— Абе я карай за по-пряко — Явор Дачков, по името на любимия ми радиоводещ.

— Ха-ха-а-а, та Майкъл най мрази да слуша радио, особено арабските...

След това се разделихме, но историите с дакела продължиха. Въпреки че ме подуши опознавателно, след два дни се видяхме насаме и така ме залая, че ме вкара в страх. Беше застанал на междинната площадка на стълбището и ме фиксираше зло с маслиненочерните си очи. Тъкмо излизах от апартамента и кънтящия му лай, подобен на ехтенето на катедрална камбана ме посрещна внезапно.

Стъписах се изненадано. „Дачи, Дачи, Яворе, Яворе...“ — опитах се да го умилостивя. Какво ти! Явор Дачков лаеше по мен неистово и зло. Бях облечен със зелена работническа шуба, която допълнително ми придаваше съмнителен вид, а нахлупената плетена шапка пък скриваше голяма част от физиономията. За дакела имах вид на плашило, което заплашваше сигурността на стопаните му.

Тръгнах към входната врата на кооперацията последван от Явор Дачков. Той лаеше, та се късаше, а моя милост обърната с лице към него отстъпваше плашливо, за да запази евентуално здрави крачолите на анцуга си. Накрая някой му викна от горните етажи и той хукна треперейки от студ и напрежение към стопанина си.

Случи се така, че този месец март се оказа мразовит и снежен. Железничарите се готвеха за стачка, а хранителните хипермаркети се скъсваха да предлагат стоки на промоционални цени. Това така изостри апетита на финансово слабите, че при всяка промоция се трупваха километрични опашки пред щандовете на големите хранителни магазини.

Гелето, моя по-голям братовчед и кръстник, редовно ми свеждаше информация за най-новите промоции. С нетърпение чакаше да му пуснат в пощенската кутия вестник Кауфланд, четеше го най-детайлно и даже си записваше датите за промоция.

В петък го посетих и той, блажено усмихнат, ме попита:

— Адаш, да знаеш, че утре ще има кебапчета по 99 стотинки тарелка. Ще ми купиш ли, ако ходиш натам?

— Нямаш проблем, адаш! За тебе ще ида, пък и за мен, че кебапчета не съм ял от месец.

Гелето беше инвалид с единия крак. Беше го счупил зле при едно напиване и сега куцаше и едва-едва пристъпваше. Никога не отказвах на молбите му. Услугите, свързани с ходене, изпълнявах с удоволствие.

— Ето ти един лев, адаш, ама ще искам да ми върнеш ресто една стотинка...

— Нямаш проблем, адаш! Мога да ти я дам в аванс...

Така продължи нашия разговор с майтапи и задявки.

Разбира се, че му купих тарелката с кебапчета. Пред щанда в Кауфланд не можеше да се пристъпи от пенсионери. В даден момент идваше количка, бутана от служителка, и множеството ръце бъркаха в нея и разграбваша тарелките за броеви секунди. Човек имаше чувството, че народът не бе ял кебапчета от Живково време или че се задава нова световна война и кебапчетата щяха да бъдат основния хранителен продукт, когато западат атомните бомби.

Който както ще да си говори, но опечените кебапчета се оказаха извънредно вкусни — гарантирам го. Гелето пък, поради липса на скара, беше префасонирал своите в кюфтета. Беше им добавил хляб, за да бъдат повече на брой и ги бе опържил. Ял бил на корем. То днешните пенсионерите са пълни с изненади, пък после да им се чудиш защо вдигат високо кръвно.

Железничарската стачка приближаваше. Гелето имаше проблем с простатата. Налагаше му се да ходи до Плевенската медицинска академия за проверка и се чудеше как ще пътува като спрат влаковете. По тоя повод го подкачах духовито, че ще се спаси от докторските манипулации с ануса му. Той разбираше от майтап и не ми се сърдеше. Подпитваше ме обаче за подробности около стачката. Знаеше, че имам интернет и че от него може да се разбере точно кога и как ще бъде тая стачка.

— Адаш, скъпо ми е да пътувам с автобус, затова можеш ли да ми кажеш точно за 11-ти ще има ли стачка, или няма да има?...

— Чакай де, до 11-ти има много време. Може да се раздумат железничарите...

— Абе притеснява ме, че ще ида и няма да мога да се върна обратно.

— Ама... ти само за едно бъркане в ануса ли ще ходиш?... Тук в нашата болница няма ли да се намери някой да бръкне и да ти спести разноските?

— Друго е като ти бръкнат в Плевен... Впрочем, чу ли за промоцията на сирене в Кауфланд?

— Е-е-е?

— В събота ще бъде! По 2,20 лева кило!

— Там сме!

— Да си вземеш по-голяма чанта!

— Защо? Нали ще дават само по 3 кила?

— Абе три... Ако идем двама можем да вземем и по шест. Ти ще чакаш, а аз ще се върна за още...

— Ти си луд! Че то ще се вмирише това сирене! Да не мислиш, че го обезценяват, защото им е много добро. Да знаеш, че това сирене е от най-евтиното и най-калпавото! Пак ще говорим като го купим.

В уречения ден ми се наложи да позакъснея. Трябваше да правя задължителните покупки и мляко за болната си майка. Затова успях да ида в Кауфланд едва към 9 часа.

На път за хипермаркета ме посрещаха върволици от ранобудни жени, натоварени с тежки полиетиленови пликове. Срегнах и един бай Иван. Той пъшкаше с две тежки чанти. Бе успял да ги напълни със сирене по необясним начин. Трябва да имаше в тях към 15-на килограма багаж.

— Как е, бай Иване? Има ли още сирене?... — зададох вълнуващия ме въпрос.

— Има, ама е бутане та се не трае. Ще те смачкат! Народът е прегладнял за сирене. Нали утре е Сирни заговезни и му трябва сирене за баницата.

— Вярно бе! Бях забравил...

— Те затова са го направили, заради Сирни заговезни... Хитри са тези търговци...

Наблюденията на бай Иван се оказаха верни. На шест щанда, където обикновено се продаваше месо и колбаси, сега се мереше сирене. Служителите влачеха бели пластмасови кофи, вадеха буците, мереха, опаковаха и ги подаваха към множеството от протегнати ръце.

Наредих се на опашка. Хората пристъпяха нервно от крак на крак с боязъна, че така евтиния хранителен продукт внезапно ще свърши. Избутваха се един друг, овикваха се, грабваха стръвно опакованите буци.

Взех своето сирене и аз. На път за касите ми се стори, че някой ме фиксира настоятелно с поглед. Погледнах към човека и какво да видя... оказа се, че е Гелето. Беше дошел много рано, доста преди мен и беше взел 3-те лимитни бучки сирене. Усмиваше ми се блажено и щастливо.

Разбрах причината за доброто му настроение. Вчера бе взел пенсията и бе напълнил торбичката с евтини промоционални хранителни стоки. Това му бяха щастливите моменти в живота, които за съжаление траеха много кратко. Една седмица щеше да има добро ядене на корем, а след това пестене и гладория пак на корем.

— Радост ми светна на очите като те видях! — ме посрещна с благ глас кръстника.

— Защо?

— Ами защото ще има кой да ми носи чантата...

— Така ли се получи?...

— Точно така! И ще има кой да ме почерпи едно Кауфландско кафе...

— Ех, разглезих те аз... Защо ли те черпих оня път, та те настървих?... Сега няма отърване... Абе, братчед? Нали пиеше хапчета за нерви? Кафето е несъвместимо с тези хапчета. Ако ги омешаш ще те хванат нервите, та после няма пускане...

— Гледай си работата и не се мешай в моите нерви. Щом имаш пари ще черпиш! Моите току-що свършиха...

— Нали си ми кръстник... Какво да те правя?... Хайде да идем да платим и да ходим до един кафе автомат, но няма да бъде при Кауфландския, а до друг, където кафето е по-добро и по-евтино.

— Съгласен!

Платихме, натоварих се с двете препълнени чанти и двамата закуцахме към едно самотно, скрито кафе автоматче, досами аптеката на така известния в нашия град площад „Руски“. Куцах, защото ме заболя ходилото от старата невропатия. На кръстника това не му правеше впечатление. Той си потропваше с бастунчето, увенчано в дръжката с глава на китайски дракон и ме водеше пъргаво и щастливо към желаната цел.

— Добро е! Кой ти каза, че тук се точи хубаво кафе? — запита ме той.

— Самият собственик ми каза. Оня ден минах насам и гледам, че човека зарежда автомата. Похвалих му кафето, а той грабна една чашка, напълни я до ръба и каза: „Това е от мен, гратис за добрите думи! Кафето го сипвам на зърна и автомата си го мели. Така е по-ароматно и не мирише на мухъл“.

— Я кажи към колко часа беше?

— Защо?

— Ами да дойда по същото време да изкарам и аз един гратис...

— Ама нали пиеш хапчета за нерви?...

— Абе човек, не си ли чул, че цигарата върви като един много добър мехлем заедно с кафето?... Да си пийна аз кафенце, пък после ще си глътна хапчето и готово! Гелето ще е на таман отвсякъде...

— Ти си по Ганьо от Алековия герой бе, Геле...

— Така е братчед, ако не си гявол ще страдаш в тоя живот!

Тръгнахме си за дома. Гелето куцукаше отпред, а аз след него. Минахме край бащината му къща, подадох чантата, въздъхнах от облекчение и попитах:

— Та кога ще ме викнеш да ти пробвам овчарския гювеч? Вече имаш сирене, купил си замразени продукти, остава само да го сбagriиш в тавата.

— Вдругиден! Обаче имай предвид, че само ще ти чукна. Петте лева в сметката на моя джиесем са се стопили. Ще ти чукна, а ти ще знаеш, че гювеча е готов. Вземаш си едно листче и една химикалка да пишеш как се прави и идваш.

— Пък да не вземеш да ми сипнеш само една лъжица! Насипи ми една чиния като да се наям...

— Не бой се! Само да ти хареса... Тук му е момента да те питам. Защо ме обиди така оня ден?

— Как?

— Ами да вземеш да пуснеш при кебапчетата едната стотинка в чантата за ресто...

— Нали ти така поиска: „Да ми върнеш едната стотинка ресто!“.

— Абе аз се пошегувах бе, братчед! Може ли такива работи?! А да знаеш само какво се получи... Като изваждах тарелката с кебапчетата, стотинката дрънна и се шмугна нейде под масата... Така и не можах да я намеря. Още ме е яд!

— Видя ли? Бях сигурен, че ще ровиш в чантата за стотинката.

— Ех, братчед, в тоя живот трябва да си голям гявол, за да ти е всичко на таман!

Тръгнах си към дома. Пред кооперацията ме чакаше Явор Дачков, оня зъл дакел, чийто лай ехтеше като голяма камбана на католическа катедрала.

Всичко стана както го бях предвидил. Кучето ме залая неистово. С болезнено куцане се опитвах да запазя здрави крачолите на анцуга си. Тежката чанта ме теглеше насам-натам.

В даден момент реших да пробвам един стар номер. Бях свалил зъбната си протеза заради възпаление на венците, но свих устни и успях да изсвиря силно и продължително.

За мое голямо учудване номерът се получи. Свирнята успях да догодя точно като оная на Вилхелм Тел от едноименния филм.

Явор Дачков мигом се стъписа. Заотстъпва уплашено, потърси с поглед своя стопанин. Той, за негово нещастие, се бе отдалечил с една черна полиетиленова торба към кофите за смет.

Уплашеният дакел изкяфа тъничко и побягна след любимия си защитник. Кяфането тоя път имаше силата и звученето на старо клепало от западнал православен манастир.

ЧОПЪР

*„Замърсеното тяло поддържа духа
неспокоен“*

Лозунг в обществена
баня от 1969 г.

Дремя некачествено пред градската баничарница. Мъгливо и влажно е. До мен са още трима мои събрата, естествено, от моя пол. И тримата са с отхапани уши, по-точно е да се каже с белязани уши, защото всеки минал през общинския ветеринар, е с ухо отрязано на триъгълник в горната си част и с една отчайваща липса на мъжественост, която в първия момент притеснява, но с която постепенно се свиква.

Абе, какво да ви кажа, животът е суров за нашия кучешки род. Човешките същества са взели мерки нашата популация да намалее по един брутален и кучененавистен начин.

Гладен съм, много гладен и жаден. Муцуната ми е заровена във влажната рижа козина, носът ми е почти сух, признак на телесно неразположение. Близвам с език едната от лапите си. Боли! Измръзнала е през отминалата зима. Ледът и калта са възпалили меката възглавничка, а между ноктите е започнало да гнои, но какво да се прави? Да се иде на ветеринар!?! Това са пълни глупости! Помияр като мен не ходи на ветеринар, освен ако не е домашно куче и ако стопанинът не благоволи да го стори. Така че ближа си болната лапа и задавено скимтя от болка.

Имам си и една покровителка. Тя живее в кооперацията, където е градската баничарница. Тя ми хвърля чат-пат по някой комат сух хляб и ме гледа как го ръфам с настървение. Днес обаче я няма и от моето втренчено гледане към терасата няма файда.

Някаква млада госпожа слиза от малката си синя кола, поглежда ме и състрадателно казва:

— Пак ли те лъже оная ма, мамо?... Не гледай нагоре, тая мръсница няма да те нахрани, ето, вземи! — и ми хвърля парче от нещо извънредно вкусно, което идентифицирам като най-божествената храна на света. Тя го нарича „салам“. Може и така да се казва, може, но илюзията е кратковременна, а вкусотията стига колкото за един зъб, за едно сладостно преглъщане и свършва. А после?... После животът продължава в същото русло — глад, глад и пак глад.

Сега лежа пред градската баничарница, поемам с опиянение аромата на прясно печащите се банички и мечтая за рая. Ако не знаете, ще ви го кажа, че един кучешки рай е пълен с всякакви вкусни неща. Най-напред това са броениците от суджуци, които всеки ден наблюдавам на терасата на моята покровителка. После, да не объркам нещата, идва ред на малката сергийка пред входа на железопътната гара. Там се пекат едни малки парченца месо, които ме карат да вия от мъка. Накрая е това заведение с банички, ароматът на които усещам от почти километър разстояние.

Тук е постоянното ми местопребиваване. Щом се опекаат вкусните банички и почва да се точи навалица от народ. Всеки купува, мляска, преглъща, а с него в синхрон преглъщам и аз. Има и едно доста голямо кошче за смет, досами входната врата, в което освен мазните хартийки някои хвърлят и парчета от банички. Това всъщност е и моят щастлив миг, защото гладната ми муцуна неизменно се насочва към него, рови щателно и накрая изважда желаното късче.

Нахалниците около мен решително биват нахапани от същата тая моя гладна муцуна и по тоя начин се осъществява равновесието в природата — някои се нааяждат, а други — не.

Единственото неприятно нещо в минутите след блаженото хапване е, когато почнат да ме хапят ония нищожни малки същества, набити в козината ми. Ужасни са, повярвайте ми! Лявото ми ухо, не онова, белязаното, а другото, е разкъравено от чесане. Тая мъгла, която сега пълзи навсякъде, сякаш им действа като енергиен стимулант. Те впиват смукала в мен, бодат, смучат, късат и извършват всякакви възможни издевателства над бедното ми тяло. Бръскам, за да ги отърся от себе си, но те напук още повече освирепяват, сякаш дяволът ги дирижира. Ужас! В тоя момент обаче съм така изнемощял, че нямам възможност да сторя и най-малкото движение. Нека хапят! Мамка им! Около мен е някаква вакханалия, защото и моите събратя

също са нападнати от тях. Скимтят, чешат се, от време на време излайват от отчаяние, но на кой ли му пука за нас?

Сега, в този момент, когато баничките все още не са опечени и навалицата от хора не е започнала да приижда, искам да ви разкажа накратко моята история на куче помияр.

Казвам се Чопър, по-точно Чоупър, защото, както се изрази оня мой млад кръстник, съм приличал на едноименния английски герой от не знам кой си телевизионен сериал.

Роди ме Дейзи, моята сладка майчица от чистокръвна улична порода, смесена с породата на селски пришълец. От цялото котило оцелях само аз, защото бях извънредно напорист и нахален. Изпохапвах де що биваше около мен, но докопвах хранителното късче месо или кокал, предложено според случая. Ма Дейзи нямаше нищо против моята лакомия, освен когато се настървявах на повехналите ѝ цици. Тогава получавах малък, но запомнящ се урок от кърваво ухапване. Имаше какво да се учи от Ма Дейзи. Благият ѝ поглед ме галеше и успокояваше едновременно. Колко е важно да получаващ такъв нежен майчински поглед от най-ранно детство. Чувствах една силна закрила и доверие, което не може нищо да замени.

Обаче в един страшен миг Ма Дейзи изчезна. Скимтях и я търсех. Нямаше я. По-късно видях тялото ѝ до контейнера с боклук. Беше я блъснало едно от онези ръмжащи и смрадливи животни, които и до ден-днешен не мога да понасям. Видях я и изтръпнах. Нямаше я вече моята Ма Дейзи. Побутнах я с нос — не мърдаше. Беше студена като камък. Тогава мъката в мен се отприщи и завих от отчаяние.

Надали можете да си представите как се чувствах. Виех към нощните светила, а навсякъде около мен бе тъмно. Накрая някой отвори прозорец и хвърли по мен пиратка. Трясъкът ѝ така ме стресна, че се вкамених. Побягнах надалече и повече не се върнах при това място.

Един от най-ярките спомени от детството ми бе огромната шатра на гостуващия цирк.

През един топъл юлски ден до слуха ми достигна гърлено звучене от едно бавно движещо се същество, което обикаляше улиците на града. То кръстосваше насам-натам и огласяше с ехото си надлъж и шир всички крайни квартали.

Моето любопитство, като на всяко малко куче, беше безмерно. Веднъж видял това странно животно, в душата ми нещо трепна и ме понесе след него като летен пролетен ветреца. Следвах го навсякъде.

Привечер то спираше до оная огромна бяла шатра, на върха на която се мъдреше голям син надпис „Цирк Глобус“. По-долу пък, с помалки червени думи светеше друг надпис: „25 години народна власт — 25 години цирк“. Тези думи не ми бяха много ясни, но чух от един човек да казва, че били „голяма работа“. Голямата работа бил точно червеният надпис и като голяма заслужавало да ѝ се смеят всички. Той се смееше, с него се смееха и други хора, докато не дойдоха някакви злобари, облечени в зелено. Те надуха свирки, извадиха гумени прътове и започнаха да бият хората. После всичко затихна и циркът започна със силна фанфарна музика. Аз, естествено, се мушнах под шатрата, пропълзях напред и се озовах в краката на хората от първия ред.

Беше извънредно интересно, погледнато от всяка гледна точка, включително и от кучешка. Отпред на арената се премятаха някакви пъстро облечени хора, нацапани с червена боя и с големи топчести носове. Тичаха някакви дребни дългоопашати кончета, въртяха се огромни животни с големи носове.

В един момент цяла банда мои събратя изскокна отнякъде и шеметно затича в кръг.

Не издържах. Подскокнах от мястото, където лежах, и затичах заедно с тях. Естествено, че ме забелязаха. Всички се спуснаха да ме гонят. Хората свиреха и се смееха отвсякъде. Дребните ми братовчеди бяха по-бързи от мен, настигнаха ме и като се започна една вакханалия... Те хапят, аз хапя и т.н., докато някой ме сграбчи и понесе извън шатрата.

Кротувах в ръцете му, защото не знаех накъде ще се обърнат нещата. Ами ако се обърнат на бой? Така че кротувах. От време на време изскимтявах, ама тихичко, за да не дразня оня, на когото бях в ръцете. След като ме изнесе от шатрата, той спря, завърза ме с конопена връв и чак тогава ме пусна. Чаках с трепет новите прищевки на съдбата. Отнякъде се появи малко момче, погали ме, почеса ме зад ушите и проточи:

— Чоопър! Чоупър!... Така ще се казваш и ще станеш велик цирков артист. Я да видим колко високо можеш да скачаш?... — каза

то, шляпна ме с една тънка пръчица и аз, за моя най-голяма изненада, подскокнах. После още веднъж и още веднъж...

— Има залогби! — отсече големият човек, който ме носеше. — Ще стане!

Така се продължи цяла седмица. Накрая ми писна и взех да клинча. Обаче пръчката бе сменена с по-дебела и като заигра, я по лапите, я по гърба... игра дотогава, докато започнах отново да подскачам.

Бре-е-е-й! Тегло! След известно време на обучение ме изкараха и на арената. Тичах с другите събратя, подскачах, премятах се, ходех на задни лапи, а публиката пляскаше от възторг. Възторгът обаче не бе взаимен. Моя милост изпитваше една странна досада и тъга. Всичко вървеше насила и под чужда воля. Самочувствието ми увехна и посърна като настроението на стар пес, на когото не стига трудов стаж за пенсия. Искаше ми се да се разхождам на воля, да гледам слънцето и белите облачета, да усещам ветреца в козината и да слушам как жужат пчелички и пеят птички.

Накрая успях да избягам от омразния ми цирк. Беше през една ясна звездна нощ. Дресьорът имаше рожден ден. Беше поканил цялата акробатична трупа. Пиеха и пееха, вдигаха наздравици и си пожелаваха светло бъдеще. Малкият му син пък се бе увлякъл в нощен риболов. То в нашата градска речица какво ли можеш да хванеш? Дори и жаби няма, но той обикаляше вирчетата, святкаше с малко фенерче и замяташе детския си прът с надеждата, че ще хване акула. Хвърляше въдицата къде със стръв, къде без стръв, колкото да върви процедурата.

Наблюдението и дисциплината бяха отслабени. Настана времето на слободията и волните изпълнения. Моя милост тутакси се възползва от ситуацията.

Та в тая нощ опитах стария цирков номер с лапата и резето. Отворих безпроблемно вратата на кучкарника. А после... хукнах, та се не видях. Моят пример бе последван от другите събратя. Поради стартовата преднина обаче, никой не можеше да ме стигне.

Да ви разправам какво стана по-нататък е безинтересно. Бих се спрял само на краткия флирт с Муцка, кварталната кучка, която упражняваше постоянен и ревнив контрол върху местната мъжка кучешка популация.

Тъжно и безинтересно!... Такъв е нашият бездомен кучешки живот, животът на помияри, притиснати от всякакъв вид финансови, хранителни, сексуални и какви ли не други кризи.

Благословена е тая наша градска баничарница... Колко ли мои събрата е спасявала от гладна смърт?! Излишно е да споменавам, че ако трябва да ѝ се дава някаква награда, тя трябва да бъде от името на всички бездомни като мен кучета, дори знаете ли? До входната ѝ врата би трябвало да има сложена мраморна плоча със златен надпис: „Ти си нашата мила животоспасителка. На теб дължим и радост, и щастие, и хубаво кучешко настроение... — от твоите почитатели, Чопър, Лъки, Очко, Цезар и Чарли.“

Сега, когато мъглата пълзи и се стеле навсякъде, когато прониква и в най-топлите кътчета на мръсната ми козина, лежа отпаднал с полуизсъхнал нос и чакам да се опекаат баничките. След малко хората ще заприиждат. Някои, вече сити, ще хвърлят в коша вкусните мазни остатъци.

Ние само това чакаме. Ще се юрнем вкупом. С бутане и хапане ще ги поемем с прегладнели муцуни и ще побегнем надолу към старата железопътна гара.

А когато ги изядем, някъде, в някое скрито кътче на спокойствие, ще се върнем отново при нашата спасителка, ароматната баничарница. Ще се излегнем и ще запоскаме отново с ожесточение мократа си мръсна козина. Все пак сме помияри, нямаме навика да се къпем, а онези гадни хапещи същества само чакат миг на отпускане, за да ни нападат. Започват да ни хапят, докато ни докарат до отчаяние. Такава е нещастната ни кучешка съдба.

Има обаче една полза от тях. Хапането ни държи неспокойни, което е гаранция, че у нас все още тлее въгленчето на живота. Ако бях някой кучешки мъдрец, щях да напиша с големи червени букви следния лозунг: „Замърсеното тяло и бълхите поддържат духа жив и неспокоен“. Щях да го напиша, макар и да нямам нужната грамотност. Щях да го окача на видно място, за да го четат всички, защото погледнато отвсякъде, това си е чистата и гола истина.

РОКСИНО

Имам един ярък спомен от младостта, когато здраво ме биеше хормона и с моята Дида се чудехме как и къде да намерим терен за любов. Терен обаче трудно се намираше, по две причини.

Дида, като всяка еманципирана мадама, си имаше втори любовник, който колкото и да пиеше, а той си пиеше здраво, все научаваше отгук-оттам за нейните волни похождения. Така че теренът си оставаше винаги рискован, защото пияният винаги успяваше да го открие. Тогава скандалът ставаше неизбежен, а с него и физическите промени по физиономиите както на Дидината, така и на моята.

Другата причина бе, че бащата на Дида ѝ нямаше доверие на обясненията. Всъщност те бяха винаги глупави и в голяма степен без правдива обосновка. Но такава си беше Дида, сноб в младежкия живот и нехайна към последствията от делата си. Казано директно, тя си лъжеше най-безсрамно, без да ѝ пука дали ѝ вярват, или не.

Това ни принуждаваше да търсим терен на съвсем неочаквани места, например в малкия скапан хотел в Боровец — под пистата Маркуджика или в пълния с хлебарки и пияни руснаци софийски хотел на самия пъп на столицата, досами смрадливата Перловска река. В края на краищата семейната ѝ вила вършеше същата работа, макар и с по-мизерните си условия.

Но да оставя тая тема, защото тя няма край и да се върна на спомена за Роксино.

Разбира се, това име нищо не би ви говорило, дори ако ви доверя, че бе име, съставено от имената на двама души от различни раси на еднаква възраст.

Роксана беше едра и пухкава мома, чийто родители, чилийски емигранти, се бяха спасили по чудо от кланетата на Пиночет. Тя се вля в нашата младежка компания ярко и с хъс. Бе много весело и отворено момиче, без задръжки, с едно привлекателно задокеанско романтично поведение, което тук в западналия ни градец се възприемаше като извънредно модерно и достойно за подражание.

Чилийката бе много по-млада от Дида и от мен. Притежаваше някакво мило, детско въображение, което те пленяваше от първия разговор с нея. Палавото ми око неизменно се разсейваше по разкошните ѝ гърди, което пък тутакси вкиселяваше настроението на Дида и я караше да взема кардинални психологически решения. Те включваха повдигане на теми, касаещи поведението и изказванията на резервния ѝ любовник. Стараеше се да засегне ревнивата струнка в мен, без дори да осъзнава, че по принцип такава въобще липсваше. Накрая успя да постигне целта си, запознавайки Роксана с близък мой приятел, когото наричаха Тино.

В края на краищата се оформи запомняща се любовна двойка, споена на някаква необяснима сексуална основа. Тая двойка нарекохме със слятото име Роксино.

През онези години поривите и мераците на младежките компании в нашия градец неизменно бяха насочени към нахлуващата вълна на диско музиката и нейните средища за популяризиране — дискотеките. Затова голяма част от свободното ни време се пилееше именно там, в задимените полутъмни зали с гърмяща ритмична музика, с бляскащи и въртящи се светлини и с аромата на евтино уиски и упойващия дъх на забранената трева.

Тино имаше много хобита. С еднаква страст ловеше риба в местния язовир, пушеше трева, сменяше мадами и слушаше и играеше модерните диско парчета.

Имаше къдрава като на негър коса, алено, сякаш изгорено от лятното слънце лице и фини като на пианист ръце. Беше много емоционален. Не можеше да се стърпи и винаги се впускаше в акция, ако до него се окажеше красиво момиче или ако му сипеха златисто унгарско уиски в стъклена чаша с дебело и тежко дъно. Насилваше се и глътваше юнашки и двете, а сетне блажено усмихнат намигаше на компанията и се тупаше по гърдите, не от самохвалство, а просто хей така, от чисто човешко удоволствие.

Запознанството им Дида уреди тъкмо в дискотеката. Роксана беше ароматизирала пухкавото си тяло с някакъв омайващ латиноамерикански парфюм. Тино пък беше обул новите си сини дънки, които сестра му току-що му бе подарила, закупени с долари от Кореком. Като всеки нов модерен панталон, дънките се бяха опили в тялото му и подчертаваха с ефектни очертания ярките форми на

младежката му мъжественост. Той, разбира се, не я криеше, а напротив. Чат-пат ставаше от мястото си, като за келешлък, подклякваше леко и с елегантен жест отупваше с два пръста някаква невидима пращинка от лявото си бедро.

Това снобско движение, на онези, които го познавахме, не правеше съществено впечатление. Суетата му бе пословична. На младата чилийка обаче тези жестове въздействаха като чаша греяно вино или силно мате — прочутия чилийски чай.

Същата вечер, обут в новите си дънки, навлякъл щампосана тениска с някакъв нашумял диско състав, Тино се появи с нехайна походка в дискотеката. По тоя начин запознанството им стана съвсем непринудено.

Харесаха се от пръв поглед. За една новосъздадена връзка първият поглед бе от съществено значение. Рокси се бе постарала да изглежда възможно най-неотразимо. Упойващият парфюм бе комбинирала с влажен и премрежен поглед, който би изправил на рога всеки уважаващ себе си балкански каубой. Тино естествено не беше каубой, а най-обикновено безгрижно момче. Двете оръжия на мадамата обаче раздвижиха егото му до степен на предстартова треска.

Той избърса невидимата пращинка от лявото си бедро, намигна ѝ по начин, който му се струваше най-съблазняващ и размествайки столовете на масата се озова до чилийката. Тя разбира се нямаше нищо против това разместване, точно напротив. Първото им унгарско уиски беше като за отскок. Пиеха го без лед.

Това си оказа своя ефект, защото след третата чаша Тино стана много приказлив с двете ръце, а Рокси започна да бърка българските думи с испански. Въпреки испано-българското звучене на говора и ние всички от компанията се правехме, че ѝ разбираме.

Интересно беше продължението на дискотеката. Впрочем всяка дискотека си имаше работно време. И тая не правеше изключение. Поради някакви тогавашни морализиращи наредби то бе съкратено в достатъчна степен. Чакахме да мигне втория подканящ сигнал на светлините, после станахме и си тръгнахме. Алкохолът бушуваше на вълни във вените ни. Музиката още звучеше в ушите. Никак не ни се прибираще у дома.

В тоя момент Тино, прегърнал Рокси през рамо, великодушно ни покани у тях. Поканата аргументира с гостуването на сестра му, която

преди десетина дни се върнала от Хюстън. По онова време тоя факт беше зашеметяващ за социалистическите поданици, каквито бяхме всички ние. Тя била научен работник и участвала в световен форум по нуклеарна физика. Мъжът ѝ я придружавал и... въобще имаше много неща за разказване, за слушане и за коментиране.

Така че, благодарейки му за идеята, всички вкупом се запътихме към Тинови. По онова време те живееха в далечния нов квартал, популярен с прозвището „Не чуй петел“. От центъра на градчето до там се ходеше пеша, поради липсата на редовни автобуси. Всички бяхме на градус, особено Тино. Слабостта му към унгарското уиски бе пословично. Беше се почерпил добре и това се отрази по интересен начин на певческата му дарба. Спираше, поемаше си дъх и взимаше на фалшиво висок тон рефрена на Юрая Хийп от „Черната вдовица“. След туй подклякваше като имитираше свирене на китара, а после... се хвърляше да прегръща Роксана. Тя се кикотеше неудържимо и му подаряваше целувка след целувка. Духът на всички беше приповдигнат.

У тях ни чакаше цялото им домочадие. Саня, сестра му, го прегърна и изохка като усети силния дъх на алкохол. После го накара да иде в банята, за да се изкъпе. Той обаче упорстваше. Сграбчи Роксана и я отведе в своята стая. Знаехме какво ще последва, не знаехме обаче, че то ще продължи цели два часа.

Към края на втория час Саня започна да се притеснява. Ахкаше, охкаше притеснено, обидена от безцеремонното му поведение. Ние я успокоявахме неловко, пробвахме разговори на музикална тема, което не беше съвсем искрен подход при съществуващата ситуация. Накрая Роксана излезе от стаята и щастливо усмихната каза на развален български:

— Тино заспал... Той много уморен... Той заспал...

Естествено бе, че трябваше да си тръгваме, защото бе почти полунощ и гостите бяха уморени от път и емоции. Дида хвана Роксана под ръка и я поведе към панелната кооперация, където беше настанено многобройното им семейство. Последвах ги. После както си му беше реда, изпратих и Дида до тях. Баща ѝ ни отвори, изгледа ни с едно трудно описуемо свирепо изражение. Сетне плесна на дъщеря си един шамар и докато се канеше да стори същото и с мен, моя милост бе

предприела вече необходимите спасителни мерки и бе запитала по удивително бърз начин към дома.

Дида ликуваше, защото с пъкления си женски план бе успяла да направи Рокси и Тино гаджета. По тоя начин психологически ловко отклони мъжките ми мераци към физическите прелести на Роксана.

Това обаче не ми попречи да подаря на чилийката една популярна по ония времена грамофонна плоча. Беше албумът на Виктор Хара — зверски убит на стадиона в Сантяго. Песните му звучаха тогава нонстоп по националното радио и бяха любими на много младежи от моето поколение. Поетът — музикант с отрязани ръце — пееше наистина добре и завладяващо. Роксана бе очарована, защото ѝ напомняше за родината и за злочастната емигрантска съдба на цялото ѝ семейство.

Ще питате как завърши тая внезапно пламнала любовна история? Беше кратка и ярка, като внезапно пламнал и угаснал бенгалски огън. През същата есен на 81-ва комунистическата партия на Чили прати покана на Роксаниното семейство да се завърне в родината. Бяха им осигурили някаква нелегална квартира във Валпараисо. Имаха нужда от хора за продължаващата нелегална борба. През един мрачен и дъждовен есенен ден Роксана и семейството ѝ заминаха с автомобил за Гърция. От там през Египет и Южна Африка щяха да продължат за Чили.

На раздяла Роксана и Тино не можеха да се пуснат. Бяха се вкопчили един за друг и стенеха отчаяно. Разделиха ги насила. Роксана бе стиснала в ръка плочата на Виктор Хара и ми се усмихваше с една тъжа и красива усмивка. Дида разбира се, плачеше. Заминаваше си една нейна много близка приятелка. Няколко дни подред Тино беше пиян на дърво, после бавно, под влияние на музикалната ни компания и дискотеките се съвзе. Накрая си стана пак оня Тино, който всички знаехме — сноб и всеотдаен любовчия.

А какво беше моето настроение ли?

Много кофти, казано по софийски! Пленителната усмивка на Рокси щеше да липсва на всички ни, включително и на мен. Нейният малко смешен български създаваше сред нас невероятно хубава атмосфера. Милата Рокси си беше едно слънчево чилийско момиче, което нямаше начин да не харесаме и заобичаме.

Минаха няколко месеца. Дида ми съобщи, че е получила писмо от Рокси. Пишела, че са добре и че военната диктатура е свалила гарда. Пиночет бил отстранен от власт, но американците се разпореждали в Чили като у дома си. Та нали това им е била целта — да докопат природните богатства на тая далечна и красива латиноамериканска страна, да подчинят народа на своята воля и цел. Постигнаха го! Комунистическата партия беше забранена и бе минала в нелегалност. Кървавите репресии обаче бяха спрели.

Световната общественост беше заклеймила жестокия военен режим. Хиляди бяха избити, а още повече безследно изчезнали. Беше спазена традицията на южноамериканските преврати — убийства, а после мир и тишина. От Виктор Хара бе останал само спомена и хубавия му албум с невероятно импулсивните и патриотични песни.

Тино си намери нова приятелка. Тяхната връзка обаче не трая дълго, защото тя внезапно почина при нелегален аборт. Няколко години той се шляеше без работа. После го видях да стои на пиацата до железопътната гара. Беше си купил кола на старо и се бе префасонирал в таксиметров шофьор. След още няколко години чух, че се е оженил щастливо и се е сдобил с три красиви дечица.

Компанията ни постепенно се разпадна. Диско музиката мина от мода. Най-отбраните нейни парчета обаче все още звучат от време на време по моята домашна аудиоуредба.

Дида завърши висшето си образование и скъса с резервния си любовник. Той се бе пропил до край. Беше станал иманяр. Ходеше с приятели по иманярски обекти. Най-накрая една нощ беше пребит от бой. Така и не се възстанови. Спуканият му черен дроб го вкара в гроба.

Аз пък скъсах с Дида. Тая жена ме изнервяше. Не можеше да бъде вярна на нито един любовен партньор. Щастливият късмет я свърза с кротък мъж от едно близко село. Роди си две хубави дечица и спря да ходи по дискотеки и заведения.

Мен пък съдбата отвя към столицата. Компютрите навлизаха в ежедневието и големият ми мерак да работя с тях определи и бъдещите ми трудови напъни.

Както е казано, всеки си има съдба и карма. Дали ще ѝ се подчиниш, или не, мисля, че няма съществено значение. Накрая тя те хваща за ръчица и те повежда натам, накъдето си е решила.

От време на време си пускам онези стари диско парчета. Слушам ги с умиление и въздишам по онова отлетяло, вълнуващо и щастливо време на моята младост.

Тия дни по националното радио вървеше едно публицистично предаване за чилийския преврат през горещия септември на 1973 година. Слушах го и сърцето ми заби в учестен ритъм. За периода 1973–1990 година са били убити и изчезнали над 3000 души, 560 представители на армията и полицията са били осъдени за нечовешки престъпления. Пиночет избягнал съда поради раковото си заболяване. Починал бил през 2006 година.

Накрая музикалният редактор пусна една от най-хубавите песни на Виктор Хара. Слушах я и една немирна сълза някак неусетно се търколи по бузата ми. Какво ли е станало с Рокси? Живи ли са онези хубави и весели чилийски хора? Писмата от нея до Дида бяха спрели отдавна. Възможно е да е забравила и български. Кой знае?

Поетът музикант с отрязани от извергите ръце обаче ми напомни за нея, за слънцето на тая далечна и чаровна страна, за хубавите ѝ хора и за превратностите на човешката съдба.

Издание:

Автор: Алекс Болдин

Заглавие: Моят приятел от Бронкс

Издание: второ (първо електронно)

Издател: БГ книга

Град на издателя: София

Година на издаване: 2012

Тип: сборник разкази

Националност: българска

Редактор: Алекс Болдин

Художник: Алекс Болдин

ISBN: 978-954-8628-34-1

Адрес в Библиоман: <https://biblioman.chitanka.info/books/2372>

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.